

Maakuntahallitus

Aika 31.01.2022 klo 08:30 - 11:06

Paikka Sähköinen kokous, Microsoft Teams-toimintaympäristössä ja
CloudMeeting -kokouspalvelussa

Käsitellyt asiat

§	Otsikko	Sivu
§ 1	Kokouksen järjestäytyminen	4
§ 2	Maakuntavaltuuston kokouksen 14.12.2021 päätösten täytäntöönpano	5
§ 3	Maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksen vahvistaminen	6
§ 4	Lausunto Tuusulan yleiskaava 2040 -ehdotuksesta	10
§ 5	Lausunto Kirkkonummen Kantvikin osayleiskaavasta; valmisteluvaihe	25
§ 6	Lausunto Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta	37
§ 7	Uudenmaan tavoitteet maakunnan ja valtion välisissä aluekehittämiskeskusteluissa	40
§ 8	Ilmoitusasioita	44
§ 9	Johtajien antamat lausunnot	46
§ 10	Kokousaikataulu tiedoksi	47

Osallistujat

	Nimi	Tehtävä	Lisätiedot
Läsnä	Markkula Markku	Puheenjohtaja	
	Krohn Minerva	Maakuntahallituksen I vpj	
	Juvonen Arja	Maakuntahallituksen II vpj	
	Aura Anssi	Jäsen	
	Blomqvist-Valtonen Elin	Jäsen	
	Hyvärinen Reetta	Jäsen	
	Kaukola Ulla	Jäsen	
	Komulainen Pirjo	Jäsen	
	Lohikoski Pia	Jäsen	
	Nieminen Johannes	Jäsen	
	Pajula Matias	Jäsen	
	Piirtola Mikko	Jäsen	
	Saxberg Mirita	Jäsen	
	Stranius Leo	Jäsen	
	Vuorento Reijo	Jäsen	
	Arajärvi Pentti	Maakuntavaltuuston pj	
	Karhuvaara Arja	Maakuntavaltuuston I vpj	
	Ikkela Kalle	Maakuntavaltuuston II vpj	
Muu	Savolainen Ossi	Esittelijä	
	Tikkanen Inka	Hallintojohtaja,	
		pöytäkirjanpitäjä	
	Eskelinen Juha	Aluekehittämisen	
		vastuualueen johtaja	
	Autioniemi Paula	Aluesuunnittelun vastuualueen	
		johtaja	
	Kanerva Inka	Viestintäjohtaja	
	Elo Seija	Viestintäpäällikkö	
	Mansikka Ilona	Asiantuntija	Läsnä §:n 1 kohdalla
	Manninen Mariikka	Asiantuntija	Läsnä §:n 1 kohdalla
	Ervasti Outi	Asiantuntija	Läsnä §:n 1 kohdalla
	Haanpää Simo	Asiantuntija	Läsnä §:n 1 kohdalla

Allekirjoitukset

Markku Markkula
Puheenjohtaja

Inka Tikkanen
Pöytäkirjanpitäjä

Käsittellyt asiat

1 - 10

Pöytäkirjan tarkastus

Matias Pajula
Pöytäkirjantarkastaja

Mikko Piirtola
Pöytäkirjantarkastaja

Pöytäkirjan nähtävilläpito

Uudenmaan liiton verkkosivut 10.02.2022

Maakuntahallitus

§ 1

31.01.2022

Kokouksen järjestäytyminen

Maakuntahallitus 31.01.2022 § 1

Päätösesitys

Maakuntahallitus

- päättää todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi,
- valitsee kaksi pöytäkirjan tarkastajaa (Matias Pajula ja Mikko Piirtola).

Käsittely:

Maakuntahallituksen puheenjohtaja Markku Markkula avasi kokouksen. Merkittiin tiedoksi selostettavat asiat:

- *Lausunto Tuusulan yleiskaava 2040-ehdotuksesta*, maakunta-arkkitehti Mariikka Manninen
- *Lausunto Kirkkonummen Kantvikin osayleiskaavasta*; valmisteluvaihe, kaavoituspäällikkö Ilona Mansikka
- *Lausunto Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta*, ilmastoasiantuntija Simo Haanpää
- *Uudenmaan ja valtion väliset aluekehittämiskeskustelut*, kehittämispäällikkö Outi Ervasti

Päätös

Maakuntahallitus

- **päätti todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi,**
- **merkitsi tiedoksi selostettavat asiat,**
- **valitsi Matias Pajulan ja Mikko Piirtolan pöytäkirjan tarkastajiksi.**

Maakuntahallitus

§ 2

31.01.2022

Maakuntavaltuuston kokouksen 14.12.2021 päätösten täytäntöönpano

Maakuntahallitus 31.01.2022 § 2
618/00.01.02.04/2021

Selostus

Maakuntavaltuuston kokous pidettiin 14.12.2021.

[Mv:n pk 14.12.2021](#)

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- todeta, että maakuntavaltuuston päätökset ovat syntyneet säädetyssä järjestyksessä, maakuntavaltuusto ei ole ylittänyt toimivaltaansa eivätkä päätökset ole lainvastaisia
- panna maakuntavaltuuston päätökset täytäntöön.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Inka Tikkanen

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö	§ 77	23.11.2021
Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö	§ 90	01.12.2021
Maakunnan yhteistyöryhmä	§ 62	10.12.2021
Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö	§ 5	11.01.2022
Maakunnan yhteistyöryhmä	§ 3	20.01.2022
Maakuntahallitus	§ 3	31.01.2022

Maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksen vahvistaminen

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö 23.11.2021 § 77

Tiivistelmä

Maakunnan yhteistyöryhmä lakisääteinen toimielin, jonka tehtävänä on yhteensovittaa aluekehittämistä koskevat suunnitelmien, ohjelmien ja sopimusten valmistelu ja toimeenpano. Maakuntahallitus asettaa maakunnan yhteistyöryhmän, nimittää sille puheenjohtajan ja vahvistaa sen työjärjestyksen. Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (HE 756/2021)

Maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksessä on kuvattu yhteistyöryhmän kokoonpano ja tehtävät sekä kokous- ja hallintomenettely ja päätöksenteko.

Työjärjestyksen ensimmäinen luku käsittelee työryhmän toimikautta, kokoonpanoa ja puheenjohtajistoa. Lisäksi luvussa kuvataan yhteistyöryhmän jäsenten asema ja yhteistyöryhmän tehtävät sekä sihteeristön ja maaseutujaoston tehtävät.

Työjärjestyksen toisessa luvussa kuvataan kokous- ja hallintomenettely, päätöksenteko ja äänestykset, kirjallinen menettely sekä esteellisyyden toteaminen.

Työjärjestys perustuu lakiin alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta sekä valtioneuvoston asetukseen alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta. Valmistelussa on huomioitu myös kuntalain, hallintolain sekä Uudenmaan liiton hallintosäännön kirjaukset.

Luonnos maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestykseksi on esityksen liitteenä.

Päätösesitys:

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö esittää maakunnan yhteistyöryhmälle, että se hyväksyy liitteenä olevan maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksen ja esittää sen maakuntahallitukselle vahvistettavaksi.

Päätös:

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö siirsi asian käsittelyn 1.12.2021 pidettävään kokoukseen.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Juha Eskelinen
Asiantuntija Ulla-Mari Karhu

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö 01.12.2021 § 90

Päätösesitys:

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö esittää maakunnan yhteistyöryhmälle, että se hyväksyy liitteenä olevan maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksen ja esittää sen maakuntahallitukselle vahvistettavaksi.

Päätös:

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö päätti esittää maakunnan yhteistyöryhmälle, että se hyväksyy liitteenä olevan maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksen ja esittää sen maakuntahallitukselle vahvistettavaksi.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Juha Eskelinen
Asiantuntija Ulla-Mari Karhu

Maakunnan yhteistyöryhmä 10.12.2021 § 62

Päätösesitys:

Maakunnan yhteistyöryhmä hyväksyy liitteenä olevan maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksen ja esittää sen maakuntahallitukselle vahvistettavaksi.

Asian käsittely:

Keskustelussa todettiin, että työjärjestyksessä tulisi näkyä vahvemmin kytkentä Uusimaa-ohjelman tavoitteisiin ja toteuttamiseen. Lisäksi Uudenmaan älykkään erikoistumisen strategian toteuttaminen laaja-alaisesti sidosryhmien yhteistyöllä on hyvä kirjata työjärjestykseen.

Päätös:

Palautettiin uudelleen valmisteluun.

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö 11.01.2022 § 5

Tiivistelmä

Maakunnan yhteistyöryhmä palautti työjärjestyksen uudelleenvalmisteluun 10.12.2021 kokouksessaan. MYR:n päätöksen mukaan työjärjestyksessä tulee näkyä vahvemmin kytkentä Uusimaa-ohjelman tavoitteisiin ja toteuttamiseen. Lisäksi MYR halusi, että Uudenmaan älykkään erikoistumisen strategian toteuttaminen laaja-alaisesti sidosryhmien yhteistyöllä kirjataan työjärjestykseen.

Valmisteluohjeen mukaisesti MYR:n työjärjestyksen pykälään neljä, yhteistyöryhmän tehtävät, on lisätty seuraavat kohdat:
Maakunnan yhteistyöryhmä ohjaa alueen toimijoita Uusimaa-ohjelman tavoitteiden toteuttamiseen mm. kohdentamalla rahoitusta tavoitteiden

mukaisesti. Yhteistyöryhmä seuraa Uusimaa-ohjelman hiilineutraaliuteen, kilpailukykyyn ja hyvinvointiin liittyvien tavoitteiden saavuttamista.

Maakunnan yhteistyöryhmä seuraa Uudenmaan älykkään erikoistumisen strategian toteuttamista alueella ja edistää strategian toteuttamista laaja-alaisesti sidosryhmien yhteistyöllä.

Päätösesitys:

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö esittää maakunnan yhteistyöryhmälle, että se hyväksyy liitteenä olevan maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksen ja esittää sen maakuntahallitukselle vahvistettavaksi.

Asian käsittely:

Ulla-Mari Karhu esitteli asian.

Päätös:

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö päätti esittää maakunnan yhteistyöryhmälle, että se hyväksyy liitteenä olevan maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksen ja esittää sen maakuntahallitukselle vahvistettavaksi.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Juha Eskelinen
Asiantuntija Ulla-Mari Karhu

Maakunnan yhteistyöryhmä 20.01.2022 § 3

Päätösesitys:

Maakunnan yhteistyöryhmä hyväksyy liitteenä olevan maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksen ja esittää sen maakuntahallitukselle vahvistettavaksi.

Asian käsittely:

Käsittelyn aikana puheenjohtaja teki seuraavan kannatetun lisäysesityksen työjärjestyksen pykälään 6, Maaseutujaosto.

Yhteistyöryhmä käsittelee maaseutujaoston, yhteistyöryhmän sihteeristön ja muun valmistelun perusteella vähintään kerran vuodessa monipuolisesti maaseutualueiden kehittämistoimia ja ottaa tässä huomioon maakuntaohjelman ja muiden kansallisten ja EU-tason kehityslinjausten ja ohjelmien tavoitteet ja rahoitusinstrumentit.

Päätös:

Maakunnan yhteistyöryhmä hyväksyi liitteenä olevan maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksen pykälään kuusi tekemällään lisäyksellä täydennettynä ja esittää työjärjestyksen maakuntahallitukselle vahvistettavaksi.

Maakuntahallitus 31.01.2022 § 3

938/00.04.04/2021

Selostus

Maakunnan yhteistyöryhmä on lakisääteinen toimielin, jonka tehtävänä on yhteensovittaa aluekehittämistä koskevat suunnitelmien, ohjelmien ja sopimusten valmistelu ja toimeenpano. Maakuntahallitus asettaa

maakunnan yhteistyöryhmän, nimittää sille puheenjohtajan ja vahvistaa sen työjärjestyksen.

Maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksessä on kuvattu yhteistyöryhmän kokoonpano ja tehtävät sekä kokous- ja hallintomenettely ja päätöksenteko.

Työjärjestyksen ensimmäinen luku käsittelee työryhmän toimikautta, kokoonpanoa ja puheenjohtajistoa. Lisäksi luvussa kuvataan yhteistyöryhmän jäsenten asema ja yhteistyöryhmän tehtävät sekä sihteeristön ja maaseutujaoston tehtävät.

Työjärjestyksen toisessa luvussa kuvataan kokous- ja hallintomenettely, päätöksenteko ja äänestykset, kirjallinen menettely sekä esteellisuuden toteaminen.

Työjärjestys perustuu lakiin alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan toimeenpanosta sekä valtioneuvoston asetukseen alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan toimeenpanosta. Valmistelussa on huomioitu myös kuntalain, hallintolain sekä Uudenmaan liiton hallintosäännön kirjaukset.

Maakunnan yhteistyöryhmän 20.1.2022 kokouksessaan hyväksymä työjärjestys on esityksen liitteenä.

Päätösesitys:

Maakunnan yhteistyöryhmä esittää, että maakuntahallitus päättää vahvistaa maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksen.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Juha Eskelinen
Asiantuntija Ulla-Mari Karhu

Liitteet

Liite [1]

Uudenmaan maakunnan yhteistyöryhmän TYÖJÄRJESTYS, myr 20.1.2022

Maakuntahallitus

§ 4

31.01.2022

Lausunto Tuusulan yleiskaava 2040 -ehdotuksesta

Maakuntahallitus 31.01.2022 § 4
952/06.02.00/2021

Tiivistelmä

Tuusulan kunta pyytää lausuntoa koko kuntaa koskevasta yleiskaava 2040:sta. Kaavaehdotus on nyt toista kertaa nähtävillä. Kaavan keskeinen suunnitteluperiaate, uuden maankäytön tukeutuminen keskuksiin ja olemassa oleviin suurimpiin taajamiin, on linjassa yleiskaavoitusta ohjaavan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan periaatteiden kanssa.

Vaikka kaava-aineisto on selkeytynyt sitten edellisen ehdotusvaiheen, on uuden yleiskaavan ja voimaan jäävien osayleiskaavojen muodostama kokonaisuus edelleen tietyiltä osin vaikeaselkoinen, mikä vaikeuttaa kaavakokonaisuuden tulkintaa ja arviointia.

Tiettyjen teemojen tai kokonaisuuksien osalta on tunnistettu riskejä maakunnallisten tavoitteiden toteutumiselle. Näistä merkittävimmät:

- Kaavan mitoituksen mahdollistama asukasmäärän lisäys ylittää moninkertaisesti sekä Uudenmaan liiton että Tuusulan kunnan omat väestöennusteet. Kaavassa esitetty uusien alueiden toteuttamiseen liittyvä vaiheistus ei riittävällä tavalla turvaa sitä, että yhdyskuntarakennetta kehitetään kestävästi, ensisijaisesti keskuksiin tukeutuen ja nykyistä rakennetta tehostamalla ja täydentämällä, mikäli väestönkasvu on ennusteiden mukaista eli yleiskaavatyössä varauduttua merkittävästi maltillisempaa.
- Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävää Lentorataa ei ole yleiskaavaehdotuksessa osoitettu voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitetun liikennetunnelin ohjeellisen linjauksen mukaisena.
- Tallinna-tunneliin ja sen rahtiliikenneyhteyksiin liittyvät merkinnät ja määräykset eivät riittävällä tavalla mahdollista tai turvaa hankkeen mahdollista jatkosuunnittelua.
- Yleiskaavaehdotus ei kaikilta osin riittävästi turvaa maakunnallisia luontoarvoja tai kaava-aineistosta ei löydy perusteluja sille, miksi yleiskaavassa arvokkaiden luontokohteiden rajaukset poikkeavat maakuntakaavan rajauksista.

Lisäksi lausunnossa on käsitelty mm. kaupan mitoitusta, tieyhteyksiä, raskaan liikenteen levähdyspaikkoja, viheryhteystarpeita, pohja- ja pintavesiä, ilmastoa ja energiaa sekä teknistä huoltoa.

Uudenmaan liitto edellyttää lausunnossaan esiinnostettujen näkökulmien ja muutostarpeiden huomioon ottamista ennen kaavan hyväksymistä. Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää antaa ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Tuusulan kunta on 25.11.2021 pyytänyt Uudenmaan liitolta lausuntoa Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotus II:sta. Lausunto pyydetään antamaan 31.1.2022 mennessä.

Asian tausta

Maakuntakaava on ohjeena muutettaessa tai laadittaessa yleiskaavaa (MRL 32§). Tuusulan kunnan yleiskaavatyö on tullut vireille 11.1.2010. Kaavatyö on nyt ehdotusvaiheessa, ja ehdotus on toista kertaa nähtävillä.

Yleiskaavaehdotuksen kaavaselostuksen mukaan kaavan keskeiset tavoitteet ovat Tuusulan aseman vahvistaminen osana Helsingin seutua, metropolialueen kilpailukyky, kestävä yhdyskuntarakennemallin luominen, yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja eheyttäminen, liikenneverkon toimivuuden kehittäminen, elinkeinoelämän toimintaedellytysten vahvistaminen, kulttuuri- ja luonnonarvojen turvaaminen sekä viheryhteyksien osoittaminen. Kaavan tavoitevuosi on 2040.

Yleiskaavan keskeisestä sisällöstä ja taustoista kaavaselostuksessa todetaan mm. seuraavaa:

“Tuusulan kunnan vuonna 2016 laadittu väestöennuste yleiskaavan tavoitevuodelle 2040 on noin 56 000 asukasta. Kaava mahdollistaa noin 60 % suuremman väestönkasvun kuin ennuste vaatii eli kaavaratkaisulla kunnassa voisi olla lähes 68 000 asukasta, mikäli kaikki kaavassa osoitetut asumisen laajenemisalueet toteutuisivat täysimääräisinä. Yleiskaava ei kuitenkaan ole väestöennuste. Vuoden 2016 väestösuunnitetta on tarkennettu vuonna 2019 ja 2020. Kasvun on ennakoitu olevan merkittävästi vähäisempää. Asuinalueiden vaiheistuksen avulla uusien alueiden käyttöönottoa voidaan hallita suunnitelmallisesti, vaikka kasvu olisi maltillisempaa ja kaavan tavoitevuosi siirtyisi pidemmälle.

Asumisen lisäksi kaavassa esitetään muun muassa keskusta-alueet, liikenteellinen tavoiteverkko, viherrakenne reitteineen yleiskaavan mittakaava huomioiden, suurimmat työpaikka-alueet ja palvelualueet.

Kaavatyön rinnalla on laadittu koko kuntaa käsitteleviä selvityksiä, muun muassa Kulttuuriympäristö ja rakennuskanta -selvitys sekä kunnan viher- ja virkistysverkkoa käsittelevä Tuusulan viher- ja virkistysverkon kehittäminen -raportti.

Yleiskaava on luonteeltaan yhdyskuntarakennetta tiivistävä. Tiivistyvä ja eheytyvä yhdyskuntarakenne mahdollistaa kustannustehokkaat liikenteen parantamishankkeet ja liikenteeseen tukeutuvan maankäytön. Uusia, olevista taajamista irrallisia asuinalueita ei muodosteta.”

Tämä lausunto koskee vain Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotusta II, eikä lausunnossa ole otettu huomioon voimaan jääviä yleiskaavoja niiltä osin, joita Tuusulan yleiskaava 2040 ei korvaa. Lausunnossa on keskitytty maakuntakaavan osoittamien maakunnallisten tavoitteiden kannalta keskeisiin alueidenkäytön teemoihin.

Voimassa olevat maakuntakaavat

Helsingin seudun vaihemaakuntakaava on tullut voimaan juuri ennen Tuusulan yleiskaavaehdotus II:n nähtäville asettamista. Päätöksellään

24.9.2021 Helsingin hallinto-oikeus hylkäsi pääosan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaa koskevista valituksista sekä kumosi kaavan voimaantuloa koskevan täytäntöönpanokiellon. Kaava tuli siten voimaan lukuun ottamatta niitä osioita, joiden osalta hallinto-oikeus ei hylännyt valituksia. Jatkovalitukset ovat parasta aikaa korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltävinä.

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Tuusulan kunnan alueelle on osoitettu kaksi keskusta (Hyrylä, Jokela) ja yksi pieni keskus (Kellokoski), joista Hyrylään ja Jokelaan on osoitettu myös keskuksiin tukeutuvat taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet. Ristikydön alue on osoitettu uutena raideliikenteeseen tukeutuvana taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeenä. Maakuntakaavassa on Tuusulaa koskien osoitettu myös keskeiset liikenneyhteydet ja yhteystarpeet (mm. ohjeellinen Lentoradan linjaus), liityntäpysäköintialue, luonnon- ja kulttuuriympäristön arvokohteet, viheryhteystarpeet, vedenhankinnan kannalta tärkeät pinta- ja pohjavesialueet, virkistysalueet, yhdyskuntateknisen huollon verkostot sekä lentomelualueet. Elinkeinotoimintaan liittyvät kaavamerkinnot painottuvat kunnan eteläosaan. Kohdemerkinnöin on osoitettu kaupan alueita (merkitykseltään seudulliset vähittäiskaupan suuryksiköt keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella), ja lentoaseman liikennealueen pohjoispuolelle tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueita sekä maa-aineishuollon kehittämisalue. Lentoaseman pohjoispuolelle sijoittuu myös liikenteen yhteystarpeisiin liittyviä merkintöjä, jotka liittyvät Tallinna-tunnelin ja siihen liittyviin logistisiin tarpeisiin. Yksi kaupan alueen kohdemerkintä sijoittuu pohjoisemmaksi, Lahdenväylän liittymäalueelle Järvenpään eteläisen liittymäalueen yhteyteen. Kaavamerkintöihin liittyy suunnittelumääräyksiä. Lisäksi voimassa ovat kaavan yleiset suunnittelumääräykset.

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan lisäksi voimassa ovat aiempien maakuntakaavojen suojelu- ja Natura-alueet, joiden kumoamisen Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan hyväksymisen yhteydessä Helsingin hallinto-oikeus kumosi. Lisäksi voimassa on 4. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaratkaisu, jonka yleinen suunnittelumääräys koskee koko Uttamaata ja siten myös Tuusulaa.

Tilanteessa, jossa Helsingin seudun vaihemaakuntakaava on juuri tullut voimaan, mutta on vielä tietyiltä osin muutoksenhaussa ei maakuntakaavatilanne kokonaisuutena ja sen ohjausvaikutus kuntakaavoitukseen ole vielä täysin yksiselitteisesti tulkittavissa. Helsingin seudun vaihemaakuntakaava on pääosin voimassa, ja Uudenmaan liiton näkökulmasta se on ajantasaisin näkemys maakunnallisista alueidenkäytön ohjaustarpeista ja tavoitteista. Tässä lausunnossa Tuusulan yleiskaavaehdotusta arvioidaan suhteessa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaan ja sen taustaselvityksiin.

Asian aiemmat käsittelyt Uudenmaan liitossa

Tuusulan yleiskaava 2040 kaavaehdotus oli ensimmäisen kerran nähtävillä ja lausunnoilla keväällä 2019. Uudenmaan maakuntahallitus antoi lausunnon kaavaehdotuksesta 20.5.2019. Lausunnossa edellytettiin tarkennuksia ja tarkistuksia kaavaehdotukseen. Lausunnon keskeisimmät huomiot liittyivät seuraaviin teemoihin/kohteisiin:

- Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmä: Maakuntakaava, ei yleiskaava, ohjaa yleiskaavojen ja osayleiskaavojen laadintaa ja muuttamista

- Lentorata: Linjauksen muuttaminen vireillä olevan Uusimaa-kaavan ohjeellisen linjauksen mukaiseksi.
- Lentoaseman pohjoispuoli, Focus-alue: Alueelle yleiskaavassa osoitettujen monipuolisten toimintojen rajoittaminen (vrt. ympäristöhäiriöt), valtakunnallisten ja maakunnallisten tavoitteiden (mm. lentoasema, Tallinna-tunneli, raskaan liikenteen palvelualue) huomioon ottaminen
- Tiet: Maantien 152 ("Kehä IV") aluevaraussuunnitelman huomioon ottaminen niin, että mahdollisesti Tuusulan puolelle siirtyvä linjaus on mahdollinen toteuttaa. Harkittavaksi molempien Vähänummentien jatkeen linjausvaihtoehtojen osoittaminen.
- Ristikytö: Maakuntakaavan ohjauksen tuominen vahvemmin yleiskaavaan, aseman sijainnin ja alueen liikenneyhteyksien tarkistaminen
- Kauppa: Määräyksien tarkentaminen, lisättävä seudullisen koon alarajat, lisättävä maininta paikallisuudesta päivittäistavarakauppaa koskeviin määräyksiin
- Viherrakenne: Tuusulanjärven eteläosassa ja Jokelassa Palojoenmetsän alueella tarkempaa ohjaustarvetta liittyen luontoarvoihin

Uudenmaan liitto on myös antanut lausuntoja Tuusulan yleiskaavatyöhön liittyen kaavatyön aiemmissa vaiheissa, sekä kaavan rakennemallivaiheessa että kaavaluonnosvaiheessa.

Ehdotus lausunnoksi

Yleistä

Uudenmaan liitto toi edellistä kaavaehdotusta koskevassa lausunnossaan esiin muun muassa, että eri kaavojen ohjausvaikutusta tulee tarkistaa ja avata ohjausvaikutusta selkeämmin kaava-aineistossa. Uudessa yleiskaavaehdotuksessa uuden kaavan, kokonaisuudessaan voimaan jäävien osayleiskaavojen ja nykyisistä osayleiskaavoista voimaan jäävien ja kumoutuvien osien kuvausta onkin pyritty selkeyttämään. Lopputulosta, siis sitä, minkälainen on tarkempaa suunnittelua ohjaavien yleiskaavojen kokonaisuus, on kuitenkin edelleen vaikea hahmottaa.

Tiettyjä teemoja, kuten pohjavesialueita koskien on tilanteita, joissa kaavamerkintä sijoittuu osittain alueelle, jossa uuden yleiskaavan myötä nykyinen yleiskaava kumotaan kokonaisuudessaan, ja osittain alueelle, jolla nykyinen yleiskaava jää voimaan tai kumotaan vain jonkin tai joidenkin merkintöjen osalta. Kaavaselostuksessa todetaan mm., että "merkinnät ovat oikeusvaikutteisia kumottavien osayleiskaavojen alueilla, muilla osin merkinnät ovat ohjeellisia". Tämä viittaisi siihen, että sama kaavamerkintä voi toisella alueella olla oikeusvaikutteinen ja toisella ei. Merkintöjen oikeusvaikutteisuus / oikeusvaikutuksettomuus ei käy ilmi kaavakartalta tai merkinnät ja määräykset -asiakirjasta. Lisäksi kaikkia kaavakartan merkintöjä ei löydy merkinnät ja määräykset -asiakirjasta, esimerkkinä violetti katkoviivamerkintä. Jää myös jonkin verran epäselväksi, mitä pitävät sisällään ne teemat, kuten arvokkaat luontokohteet, jotka on mainittu listassa niistä teemoista, joiden osalta voimaanjääviä osayleiskaavoja tarkistetaan.

Kaiken kaikkiaan kaavakokonaisuus on tulkinnan, ohjausvaikutuksen ja oikeusvaikutusten kannalta edelleen epäselvä ja sen arviointi siten hankalaa. Jotta yleiskaavojen muodostama kokonaisuus mahdollistaisi yksiselitteisen tulkinnan ja olisi ymmärrettävä myös osallisille, tulisi kumottavien, voimaan tulevien ja voimaan jäävien

kaavamerkintöjen muodostamaa kokonaisuutta, merkintöjen oikeusvaikutuksia ja merkinnät ja määräykset -asiakirjaa edelleen täydentää ja selkeyttää.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 17§:n mukaan yleiskaavan selostuksessa esitetään selvitys kaavan suhteesta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ja maakuntakaavaan. Suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin on kuvattu, mutta selostusta on syytä täydentää myös maakuntakaavan osalta.

Yhdyskuntarakenne, asuminen

Uudenmaan liitto katsoo, että Tuusulan yleiskaava 2040:n keskeinen suunnitteluperiaate, jossa kunnan alue- ja yhdyskuntarakennetta kehitetään olevaan rakenteeseen ja keskuksiin tukeutuen, olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta tiivistäen, on voimassa olevan maakuntakaavan mukainen.

Kuten Uudenmaan liitto myös edellisessä, ensimmäistä kaavaehdotusta koskevassa lausunnossaan vuonna 2019 totesi, liiton koko Uudenmaan kattavat väestöennusteet ennakoivat Tuusulan kunnalle merkittävästi vähäisempää kasvua kuin mihin yleiskaavatyössä varaudutaan. Kunnan asukasmäärä oli vuonna 2019 noin 38 600. Yleiskaavan tavoitevuonna 2040 liiton selvitysten maksimiennusteet ovat luokkaa 45 000 asukasta. Kunnan oman, vuonna 2019 laaditun trendiennusteen nopean kasvun vaihtoehdossa asukasmäärä on kaavan tavoitevuonna 48 000 asukasta. Yleiskaava kuitenkin varautuu tavoitevuonna jopa 68 000 asukkaaseen, mikäli kaikki kaavassa osoitetut asumisen laajenemisalueet toteutuisivat täysimääräisinä.

Uudenmaan liitto katsoo, että uusien alueiden vaiheistus on tärkeä edellytys sille, että yhdyskuntarakenne voi kehittyä kestävästi ensin keskuksia ja olevaa yhdyskuntarakennetta tehostaen ennen mahdollista uusien alueiden käyttöönottoa, mikäli väestönkasvu on edellisten vuosien tapaan ja ennusteiden mukaisesti yleiskaavan maksimimitoitusta merkittävästi maltillisempaa.

Nykyisillä rakennetuilla alueilla tulevana vuosina vapautuva asuntokanta ja täydennysrakentamispotentiaali vaikuttavat myös osaltaan tulevaan asuntotarpeeseen, samoin se, kuinka paljon asuntorakentamispotentiaalia on jo tällä hetkellä kaavoissa mutta vielä toteutumatta niillä alueilla, joilla nykyiset osayleiskaavat jäävät voimaan.

Yleiskaavan kaavaselostuksen mukaan kaava mahdollistaa asuntojen rakentamisen nimenomaan uusille alueille noin 30 000 asukkaalle, mikä ylittää merkittävässä määrin sekä Uudenmaan liiton väestöennusteen että kunnan oman trendiennusteen maksimivaihtoehtojen asukasmäärät. Jo ensimmäisen vaiheen alueet mahdollistavat asuntojen rakentaminen noin 24 000 asukkaalle. Toisessa vaiheessa mahdollistetaan vielä noin 6000 asunnon rakentaminen. Yleiskaavan tulisi kuitenkin varmistaa, että yhdyskuntarakenne ei lähde hajautumaan, mikäli uusille alueille ei ole todellista tarvetta.

Uudenmaan liitto katsoo, että alueiden vaiheistusta tulee tarkistaa niin, että ensimmäisen vaiheen uusien alueiden mahdollistama asukasmäärä olisi lähempänä väestöennusteiden arvioita tulevasta kehityksestä koko kunnan väestökehitys ja voimaan jäävät osayleiskaavat huomioon ottaen, ja jonkin verran suurempi osuus

yleiskaavassa osoitetuista uusista asumisen alueista siirrettäisiin 2. vaiheen alueiksi. Tällaisenaan yleiskaavaratkaisu ei riittävästi tue maakuntakaavan tavoitteita liittyen olevan yhdyskuntarakenteen tehostamiseen, hajautumisen hillintään ja rakentamattomien alueiden vaalimiseen.

Tuusulan yleiskaavan ollessa edellisen kerran ehdotuksena nähtävillä yleiskaavassa oli nk. valkoisia alueita koskien annettu määräys, jonka mukaan alueelle suuntautuvaa asuinrakentamista tulee ohjata taajamatoimintojen alueille ja kyliin. Nyt nähtävillä olevassa ehdotuksessa tätä määräystä ei enää ole. Voimassa olevan maakuntakaavan yleisissä määräyksissä todetaan mm. että *"Maakuntakaavassa osoitettujen keskusten, palvelukeskittymien ja taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolella tapahtuvan asuin- ja työpaikkarakentamisen tulee ensisijaisesti sijoittua olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Rakentamisen ohjauksessa tulee huomioida olemassa olevan infrastruktuurin mahdollisimman tehokas hyödyntäminen, palveluiden saavutettavuus ja kestävä liikunnan edellytykset."* Koko kuntaa koskevan yleiskaavan tulisi tukea tämän maakuntakaavan määräyksen toteutumista, joten olisi perusteltua palauttaa poistettu määräys Tuusulan yleiskaavan yleisiin määräyksiin tai edistää maakuntakaavan toteutumista hajarakentamisen hallinnan osalta muulla tavoin.

Voimassa olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Ristikydön alue on osoitettu uutena raideliikenteeseen tukeutuvana taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeenä, jossa maankäyttö ja uuden aseman suunnittelu tulee kytkeä toisiinsa. Yleiskaavaehdotuksessa alue on osoitettu merkinnällä Res-1, uusi asemanseutuun tukeutuva tiivis taajamatoimintojen reservialue. Merkinnän kaavamääräystä on täydennetty Uudenmaan liiton edellisessä vaiheessa antaman lausunnon mukaisesti tavoitteena turvata alueen kehittämismahdollisuudet tulevaisuuden tiiviiksi uudeksi asemanseudeksi.

Kauppa

Edellisessä, ensimmäistä kaavaehdotusta koskeneessa lausunnossaan Uudenmaan liitto katsoi, että Tuusulan yleiskaavan määräyksiä tulisi tarkentaa kaupan osalta ja lisätä määräyksiin maakuntakaavan mukaiset seudullisuuden koon alarajat eri alueilla. Maakuntakaavassa osoitettu kaupan mitoitus ei kuitenkaan edelleenkään ilmene kaava-asiakirjoista, joten **Uudenmaan liitto edellyttää, että kaupan mitoitus tulee lisätä kaava-asiakirjoihin** esimerkiksi viittaamalla voimassa olevan maakuntakaavan mitoitukseen.

Yleiskaavaehdotuksessa osoitetut keskustatoimintojen alueet Hyrylässä ja Jokelassa sijoittuvat Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan keskusten alueille. Näissä maakuntakaava ei aseta rajoituksia kaupalle. Yleiskaavassa on kuitenkin myös Hyrylän taajaman eteläosaan osoitettu pienialainen keskustatoimintojen alue (C). Tämä sijoittuu maakuntakaavan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeelle. Helsingin hallinto-oikeuden kumottua osan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan kaavamääräyksestä, joka koski kaupan mitoitusta taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeillä pääkaupunkiseudun ulkopuolella, on Uudenmaan liiton tämän hetkinen tulkinta se, että alueelle voi sijoittua vähittäiskauppaa maksimissaan 4000 k-m², ellei kunta selvityksin muuta osoita. Yleiskaavaehdotuksessa kaikkia keskustatoimintojen alueita koskee kuitenkin sama kaavamääräys, joka ei rajoita alueelle sijoitettavan kaupan

määrää. **Hyrylän eteläistä pientä keskustatoimintojen aluetta koskien yleiskaavassa tulee osoittaa kaupan maksimitoitus joko maakuntakaavan asettamissa puitteissa tai selvitysten perusteella.** Uudenmaan liitto on valittanut maakuntakaavan kaupan ratkaisua koskevasta Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jossa asian käsittely on kesken.

Yleiskaavassa osoitettu seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö (KM) Hyrylän eteläosassa on osa Sulan alueen maakuntakaavassa osoitettua, useammasta eri osa-alueesta koostuvaa merkitykseltään seudullista vähittäiskaupan suuryksikköä. **Kaava-asiakirjoista tulisi käydä ilmi, miten suuryksikön kerrosala sen eri osa-alueiden kesken jakautuu. Uudenmaan liitto katsoo, että kyseisen osa-alueen sallima kaupan kerrosala tulisi osoittaa yleiskaavassa.**

Viherrakenne

Luontoarvot

Yleiskaavaehdotuksen mukaan koko kunnan alueelle voimaan tuleviin merkintöihin sisältyvät arvokkaat luontokohteet. SL-1 merkinnässä (uudet, luonnonsuojelualueena toteutettavaksi tarkoitetut alueet) on suojelumääräys viiden vuoden määräajalla, jonka päätyttyä astuisi voimaan luontoarvoja suojaava toimenpiderajoitus 128 §.

Selvityksistä on todettu, että yleiskaavassa on hyödynnetty mm. näitä selvityksiä: ”Seudulliset selvitykset mm. maakuntakaavatyöstä”.

Maininnasta ei käy ilmi, onko luontokohteiden osalta käytetty uusimpia tietoja. **Luontoselvityksistä tulee tuoda kaavaselostukseen**

maakuntakaavan huomioon ottamisen kannalta oleelliset tiedot.

Yleisesti selostuksessa ei ole riittävästi perusteltu niitä kohtia, joissa yleiskaavan ratkaisut [SL-1 (21), SL-1 (15), SL-1 (27) ja SL-1 (20)] poikkeavat maakuntakaavan suojelualuemerkinnöistä. Yleiskaavan SL-1 (21) ja SL-1 (15) merkinnöillä osoitetut alueet on osoitettu maakuntakaavassa suojelualuemerkintänä, joka kytkee kyseiset norot ympäristöineen samaan kokonaisuuteen kansainvälisestäkin arvokkaan Keravanjoen Natura-alueen kanssa, kun taas yleiskaavassa merkinnät ovat erilliset.

Palojoen metsän suojelualuemerkinnän SL-1 (27) alueen rajaus

Jokelassa on yleiskaavaehdotuksessa merkittävästi suppeampi verrattuna saman kohteen maakuntakaavassa osoitettuun suojelualuemerkinnän rajaukseen. Maakuntakaavan merkinnän itäreunalla noin 7 ha osalta yleiskaavassa ei ole mitään luontoarvojen sijaintia osoittavaa merkintää. Merkitsemättä oleva osa maakuntakaavassa osoitetusta luontokohteesta on osoitettu yleiskaavassa asuinalueeksi, jolla sallitaan eläinten ylläpito (AH). AH-alueen määräyksessä todetaan, että ”*Alue varataan asumiselle sekä eläinten ylläpidolle ja ympäristöön soveltuville palveluille, elinkeino-, harrastus- ja kaupalliselle toiminnalle. Alue sisältää erityisiä luontoarvoja, jotka on otettava suunnittelussa huomioon*”. Yleiskaavan yleisissä määräyksissä todetaan mm., että aluevaraukset sisältävät alueen sisäisiä puistoja.

Kyseisen AH-aluevarauksen kautta, maakuntakaavan suojealualuemerkinnän läpi on yleiskaavassa osoitettu myös paikallinen liikenteen yhteystarvemerkinä. Uudenmaan liitto huomauttaa, että liikenneyhteyden toteuttaminen heikentäisi arvokasta metsäkokonaisuutta ja saattaisi vaarantaa vesistön arvoja. Maakuntakaavassa osoitettua suppeampaa

luontoarvoihin liittyvää rajausta ja luontoarvojen suojaamistapaa suhteessa uuteen rakentamiseen ja liikenteen yhteystarpeeseen ei ole yleiskaavan selostuksessa riittävästi perusteltu. Luontoarvojen huomioon ottamista edellytetään AH-alueen määräyksessä, mutta niiden sijaintia ei ole osoitettu millään kaavamerkinnällä. Yleiskaavan kaavamääräysten tulee olla oikeusvaikutuksiltaan siten selkeitä ja täsmällisiä, että niiden vaikutus tulevassa maankäyttöä koskevassa päätöksenteossa on riittävästi ennakoitavissa. Yleiskaavan ohjaustapa, jossa erityiset luontoarvot huomioon otettavana asiana mainitaan vain alueen käyttötarkoitusta muuttavan AH-aluevarauksen kaavamääräyksessä määrittelemättä arvojen sijaintia, ei ole selkeä.

Uudenmaan liitto lausuu, että luontoarvojen vaalimisen kannalta yllä kuvatulla Palojoen metsän alueella tulee turvata yleiskaavaehdotuksessa esitettyä selkeämmin ja vahvemmin maakunnallisen kokonaisuuden säilyminen, tai perustella kaavaselostuksessa sitä koskevat poikkeukset maakuntakaavan ratkaisusta. Yleiskaavan kaavaratkaisussa ja vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös alueeseen kohdistuva virkistyskäyttöpaineen kasvu Jokelaan osoitetuilta uusilta asuinalueilta sekä alueen kautta kulkeva liikenteen yhteystarve.

Myllykylän suojelualuemerkinnän SL-1 (20) alueen rajaus on merkittävästi suppeampi suhteessa maakuntakaavan suojelualuemerkinnän rajaukseen, kun alueen itäreunalta noin 6 ha on jätetty merkitsemättä ja valkoiseksi alueeksi (eli alueella jäisi voimaan Ruotsinkylä-Myllykylä II osayleiskaava vuodelta 2014). **Uudenmaan liitto lausuu, että luontoarvojen vaalimisen kannalta kyseisellä Myllykylän alueella tulee turvata yleiskaavan ehdotuksessa esitettyä selkeämmin ja vahvemmin maakunnallisen kokonaisuuden säilyminen tai perustella kaavaselostuksessa sitä koskevat poikkeukset maakuntakaavan ratkaisusta.**

Ekologiset yhteydet

Uudenmaan liitto toteaa, että kaavaselostusta tulee täydentää maakunnallisilla tiedoilla ekologisesta verkostosta. Selostuksessa tulee myös tuoda esiin, että ekologisten yhteyksien jatkuvuuden turvaaminen jo osin rakentuneilla alueilla edellyttää säilyttämisen lisäksi myös yhteyksiä vahvistavia toimenpiteitä. Näitä ovat esimerkiksi viheralueverkoston kehittäminen monipuolisemmaksi ja väylien muodostamien esteiden lieventäminen. Ekologiset yhteydet tulee pääsääntöisesti jo yleiskaavassa osoittaa soveltuvilla aluevarausmerkinnöillä viivamaisten merkinnän lisäksi (tai sijaan), jotta voidaan turvata yhteyksien jatkuvuus ja säilyttää niiden monipuolisuus ja laajuus niitä vahvistaen. On tärkeää, että maakunnalliset viheryhteydet toteutuvat tarpeeksi leveinä ja toimivina, eivätkä jää liian kapeiksi luonnolle häiriötä aiheuttavan maankäytön väleihin tai heikkene lisää väylien tai muiden esteiden vuoksi. Viheryhteyksien säilymisen ja parantamisen edellytyksiä tulee tarkastella erittäin huolellisesti niillä alueilla, joissa rakentaminen ja/tai maankäytön muutokset ovat voimakkaita kuten Helsingin seudulla.

Ristikydön, Ruotsinkylän ja Haarajoen alueilla maakuntakaavassa osoitettujen viheryhteystarvemarkintöjen perusteena on yleisesti maakunnallisesti merkittävien luonnon ydinalueiden kytkeytyneisyyden parantaminen lajiston liikkumisen ja siirtymisen kannalta taajamarakenteiden ja väylien muodostamien esteiden kohdalla ja välissä.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen lisää tarvetta toimiville ekologisille yhteyksille. Uudenmaan ekologisten verkostot Zonation-analyyssien perusteella -selvityksen (2018) mukaan kyseiset yhteydet ovat nykytilassaan jo heikot. Tätä selvitystä ei ole käytetty yleiskaavan selostuksen eikä siinä viitatusen Tuusulan Viher- ja virkistysverkoston kehittäminen (2021) raportin lähteenä. Maakuntakaavan merkinnät ovat tavoitteellisia siten, että yhteysväliä tulee pyrkiä parantamaan nykytilasta. Rakentamiseen osoitettujen aluevarausten kohdalla on esitetty mainituilla alueilla ekologistia yhteystarpeita. Ristikydössä ja Ruotsinkylässä maakuntakaavan viheryhteystarvemerkinneen kohdalla on osoitettu yleiskaavassa osin TP-aluetta ja Haarajoella AT-aluetta ja lisäksi on osoitettu viivamainen ekologinen yhteystarve -merkintä, johon liittyy määräyksiä turvaamaan yhteyttä. Nykyisin jo rakentuneiden alueiden rajoitteista johtuen viivamainen merkintä voi näissä tapauksissa toimia ohjeena tarkemmalle suunnittelulle, mikäli yleiskaavan selostukseen täydennetään merkinnän tulkintaa yllä esitetyllä tavalla maakunnallisuuden näkökulmasta.

Merkittävä osa ekologisista yhteystarpeista sijoittuu alueille, joilla nykyiset osayleiskaavat jäävät voimaan. Näiltä osin ekologisten yhteystarpeiden merkinnät ovat siis ohjeellisia eikä niillä ole oikeusvaikutuksia. Tämä ei käy riittävän selvästi ilmi kaava-asiakirjoista.

Jokivarret toimivat ekologisina yhteyksinä, mutta kaavaselostuksen mukaan niitä ei selvyiden ja luettavuuden vuoksi ole merkitty taajamissa kaavakarttaan. Se, että asia on todettu vain selostuksessa, mutta ei määräyksissä voi heikentää ekologisiin yhteyksiin liittyvien tavoitteiden toteutumista.

Virkistys

Yleiskaavan virkistysalueet tarkentavat maakuntakaavan yleispiirteisiä virkistysaluevarauksia. Yleiskaavan selvitysaineistossa mainittua Viher- ja virkistysverkoston kehittäminen -raporttia ei ole kaava-aineistossa. Uudenmaan liitto suosittelee, että raportti lisätään kaavan tausta-aineistoihin.

Sinikehän kohdealuemerkintä vahvistaa alueen kokonaisvaltaista huomioon ottamista virkistykseen, matkailun ja ympäristöarvojen säilyttämiseksi ja parantamiseksi. Merkinnän oikeusvaikutukset koskevat Uudenmaan liiton tulkinnan mukaan kuitenkin vain Tuusulanjärveä. Sen sijaan Rusutjärven osalta merkintä on ohjeellinen, sillä alueella on voimassa oleva osayleiskaava, jota ei ole tarkoitus kumota tai täydentää kyseisellä merkinnällä.

Kulttuuriympäristöt

Valtakunnalliset ja maakunnalliset kulttuuriympäristöarvot on otettu yleiskaavaehdotuksessa huomioon asianmukaisesti, ja yleiskaavan laatimisen yhteydessä on laadittu tietopohjaa täydentäviä ja päivittäviä selvityksiä.

Liikenne

Yleiskaavaehdotukseen on merkitty kaksi maanalaista radan yhteystarvetta. Merkinnät kuvaavat Lentorataa ja Tallinna-tunnelia.

Yleiskaavaehdotuksessa esitetty Lentoradan linjaus poikkeaa voimassa olevan maakuntakaavan mukaisesta ohjeellisesta linjauksesta. Yleiskaavaselostuksessa todetaan mm., että *"Lentoradan aseman rakentaminen toisi kokonaan uuden näkökulman Tuusulan ja -vapauttaessaan kapasiteettia pääradalta lähiliikennettä varten - myös koko kesken Uudenmaan joukkoliikenteen järjestämiseen."* Tuusulan yleiskaavan 2040 ehdotusvaiheen vaikutusarvioinnin mukaisesti yleiskaavaehdotuksessa varaudutaan maanalaiseen rautatiehen, Lentorataan ja sen mahdolliseen asemaan Hyrylässä tai Ristikydössä.

Voimassa olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa lentoradan ohjeellinen linjaus vastaa vuosien 2010 ja 2018 Lentorataselvitysten linjausta ja vuoden 2012 Nopea ratayhteys Helsingistä itään -selvityksen linjausvaihtoehtoa A2.2. Lentorata on nopean kaukoliikenteen rata sekä osa Helsingin ja Tampereen välisen tunnin juna -yhteyden ja Itäradan kehittämistä, minkä takia sen linjaus voimassa olevassa, yleiskaavoitusta ohjaavassa maakuntakaavassa on suurin tutkituista vaihtoehtoista. **Lentorata ja sen suunnittelun edistäminen on valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävä kysymys. Radan ohjeellinen linjaus on osoitettu voimassa olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa. Linjaus ei kulje Hyrylän kautta, eikä tuleva nopea ratayhteys mahdollista asemaa Hyrylään. Radan jatkosuunnittelun turvaamiseksi Uudenmaan liitto edellyttää, että yleiskaavassa osoitettu linjaus muutetaan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa osoitetun ohjeellisen linjauksen mukaiseksi.**

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Itärata eroaa Lentoradasta Tuusulan ja Keravan rajan läheisyydessä liikennetunnelin ohjeellisen linjauksen merkintänä. **Maanalaisen radan yhteystarpeen merkinnän tulee mahdollistaa sekä Lentoradan ja Itäradan toteutuminen. Selostukseen tulee lisätä Lentoradan yhteys Itärataan.**

Tallinna-tunneliin liittyviä kaavaratkaisuja kuvataan yleiskaavan selostuksessa seuraavasti: *"Tallinna-tunneli nousee maanpintaan Tuusulassa. Yleiskaavassa merkitään maanlainen rautatien yhteystarve, joka mahdollistaa Tallinna-tunnelin terminaalivaruksineen. Kaavaan ei ole osoitettu tunnelin suuaukkoja eikä terminaalin kohdemerkintää, koska suunnitelmat ovat keskeneräisiä."*

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Tallinna-tunneliin kuuluvat myös Helsinki-Vantaan lentoaseman pohjoispuolelle sijoittuvaksi suunniteltu rahtiterminaali ja varikko sekä radat, jotka yhdistävä terminaalin tunneliin ja Hanko–Hyvinkää-rataan. Radat on osoitettu Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa liikenteen yhteystarvenuoolella. Kuntakaavoituksessa on säilytettävä mahdollisuus yhteyden myöhempään suunnitteluun ja toteuttamiseen. **Uudenmaan liitto edellyttää, että radat, jotka yhdistävät terminaalin tunneliin ja Hanko–Hyvinkää-rataan merkitään raideliikenteen yhteystarpeina, jotka mahdollistavat molemmat, sekä pinta- että tunneliratkaisun, sillä yhteyksien toteuttamistavasta ei ole vielä tehty suunnitelmia eikä päätöksiä. Lisäksi terminaalit tulee kytkeä raideliikenteen yhteystarpeen määräykseen.**

Yleiskaavaehdotuksessa on Tuusulan Metsäkylään, lentoaseman melualueelle, osoitettu yhdyskuntateknisen huollon alueen kohdemerkintä sijaintiin, johon Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa on osoitettu tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueen kohdemerkintä mm. Tallinna-tunnelin rahtiterminaalin tarkemman suunnittelun

mahdollistamiseksi. Yleiskaava-aineistosta ei käy ilmi, mihin tarkoitukseen kyseinen yhdyskuntateknisen huollon alue on tarkoitettu. **Uudenmaan liitto katsoo, että mikäli yleiskaavaehdotuksen kohdemerkintä liittyy Tallinna-tunneliin, ei kaavamerkintä voi sijaita irrallaan yhteystarvetta osoittavasta merkinnästä.**

Mikäli merkintä liittyy mahdollisiin muihin toimintoihin, tulee varmistaa, ettei niillä haitata Tallinna-tunneliin liittyvän hankekokonaisuuden mahdollista tulevaa suunnittelua ja toteutusta.

Seudullisessa selvityksessä Keski-Uudenmaan tärkeimmäksi poikittaiseksi yhteydeksi on todettu Järvenpään ja kantatien 45 yhdistävä Vähänummentien jatke. Nukari – Purola -tiejaksosta on laadittavana uusi yleissuunnitelma, joka valmistuu keväällä 2022. Tien tarkkaa liittymiskohtaa kantatiehen 45 ei ole vielä suunniteltu. Yleiskaavassa Nukari – Purola -tiejakson pohjoisempi linjausvaihtoehto on merkitty seudullisena tieliikenteen yhteystarpeena. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Nukari – Purola -tiejakso on merkitty maakunnallisesti merkittävän tien ohjeellisen linjauksen merkinnällä.

Uudenmaan liitto katsoo, että parhaillaan yleissuunnitelman laatimisen yhteydessä tutkittavana olevista Nukari-Purola mt 152 länsipään vaihtoehtoista Nurmijärven kunnan puolelle sijoittuva eteläisempi linjausvaihtoehto toteuttaa pohjoista paremmin maakuntakaavan periaatteita ja tavoitteita. Koska tien tarkkaa liittymiskohtaa kantatiehen 45 ei ole vielä ratkaistu, tulee Tuusulan yleiskaavan kuitenkin mahdollistaa myös pohjoisempi linjausvaihtoehto, mikäli Uudenmaan ELY-keskuksen vielä tällä hetkellä keskeneräiset selvitykset osoita pohjoista vaihtoehtoa poissuljetuksi. Uudenmaan liitto katsoo, että pohjoinen linjausvaihtoehto tulee seudullisen yhteystarpeen sijaan osoittaa kaavassa maakunnallisesti merkittävän tien ohjeellisena linjauksena.

Kaavaehdotuksessa on esitetty seudullinen, pääosin ELY-keskuksen hallinnoimaan kanta- ja maantieverkkoon perustuva päätieverkko. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa tiet osoitetaan jaoteltuina valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviin teihin. Maakunnallisesti merkittävien teiden kriteerit ovat samat kuin seudullisilla teillä, mutta niiden rooli on maakunnan kannalta merkittävämpi. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa yhteys Tuusulanväylältä Tuusulan Itäväylälle ja siitä edelleen 148 tielle itään on merkitty maakunnallisesti merkittäväksi tieksi. **Uudenmaan liitto esittää, että kaavaselostukseen lisätään maakuntakaavan mukaisesti kuvaus siitä, mikä on kunkin yhteysvälin rooli liikennejärjestelmässä.**

Yleiskaavaehdotuksessa osoitetaan uusi kokoojakatuyhteys, Lahelanorsi, Lahelantieltä Hyrylän keskustaan sekä Sahatielle yhteystarpeena.

Uudenmaan liitto toteaa, että Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Lahelanorteen kytkeytyvä kt 45 on Hyrylän kohdalla seudullisesti merkittävä tie ja sen välittömään läheisyyteen ei saa tehdä toimenpiteitä, jotka heikentävät joukkoliikenteen tai kuljetusten palvelutasoa. Lahelanorren mahdollinen liittyminen kantatiehen 45 tulee suunnitella yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.

Yleiskaavaselotuksen mukaisesti Tuusulanjoentien jatke ja sen mahdollinen liittyminen Tuusulanväylälle ei ole yleiskaavan mukaisen maankäytön perusteella liikenneverkon toimivuuden ja turvallisuuden kannalta tarpeellista ja sen merkitys olisi lähinnä paikallista maankäyttöä palveleva. Yhteystarve on osoitettu yleiskaavaan. **Uudenmaan liitto**

toteaa, että Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Tuusulanväylä on Tuusulanjoentien jatkeen mahdollisen liittymän kohdalla maakunnallisesti merkittävä tie. Mahdollinen liittyminen Tuusulanväylälle tulee toteuttaa Tuusulanväylän sujuvuutta tai turvallisuutta vaarantamatta ja sen suunnittelu tulee tehdä yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.

Yleiskaavaselostuksessa ei ole käsitelty kohdassa 4.8.3 Uudet seudulliset ja paikalliset liikenteen yhteystarpeet kaavakartalle merkittyä paikallisen liikenteen yhteystarvetta, joka sijoittuu luontoarvoiltaan maakunnallisesti arvokkaaksi luokitellulle Palojoen metsän alueelle. **Uudenmaan liitto toteaa, että kaavaselostukseen tulee lisätä perustelut ja vaikutusten arviointi Palojoen metsän alueen läpi kulkevalle yhteystarpeelle. Kyseisen paikallisen liikenteen yhteystarpeen tulee jatkosuunnittelun myötä mahdollistaa maakunnallisten luontoarvojen säilyminen. Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Jokelantie on kyseisen, mahdollisen paikallisen liikenteen yhteystarpeen liittymän kohdalla seudullisesti merkittävä tie ja sen välittömään läheisyyteen ei saa tehdä toimenpiteitä, jotka heikentävät joukkoliikenteen tai kuljetusten palvelutasoa. Mahdollinen liittyminen Jokelantieen tulee suunnitella yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.**

Yleiskaavassa osoitettu paikallinen liikenteen yhteystarve -merkintä Hyrylän eteläpuolella sijoittuu kaakossa maakuntakaavassa osoitetun Ruotsinkylän virkistysaluemerkinnän alueelle ja luoteessa kulttuuriympäristömerkinnän alueelle. Maakuntakaavan osoittamat reunaehdot ja arvot on otettava huomioon, kun yhteyttä tarkemmin suunnitellaan.

Vanhan Tuusulantien varren TP-alueilla on potentiaalia raskaan liikenteen palvelualueen toteuttamiseen. **Uudenmaan liitto esittää, että näille alueille esitetään alue raskaan liikenteen palvelualueita varten.**

Osassa yleiskaavan kaavamääräyksistä käytetään termiä kevyt liikenne ja osassa jalankulku ja pyöräily. **Uudenmaan liitto esittää, että määräyksissä yhdenmukaistetaan tekstit kevyestä liikenteestä jalankuluksi ja pyöräilyksi tai täsmennetään jommaksi kummaksi, sillä kyse on kahdesta eri kulkumuodosta.**

Ilmasto ja energia

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (2017) mukaisesti alueidenkäytön suunnittelussa tulee luoda edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Yleiskaavan alueidenkäytön ratkaisuilla ja varsinkin yhdyskuntarakenteen eheyttämisellä sekä kaavan liikenteen ratkaisuilla on suuri merkitys ilmastonmuutoksen hillitsemisessä. Uudenmaan liitto pitää puutteena sitä, että Tuusulan yleiskaavatyössä ei ole tehty ilmastovaikutusten arviointia.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (2017) mukaisesti Tuusulan yleiskaavassa on osoitettu energiahuollon kannalta merkittävät voimajohdot. Uusiutuvan energian edistämisen tavoitteita tai ratkaisuja ei käsitellä kaavassa. **Uudenmaan liitto katsoo, että kaavaratkaisua tulee vielä kehittää siten, että se tukee kestäväään energajärjestelmään siirtymistä. Yleiskaavassa tulisi varmistaa, että alueiden tarkemman suunnittelun yhteydessä huomioidaan ja edistetään mahdollisuuksia uusiutuvan energian monipuoliseen tuottamiseen ja hyödyntämiseen.**

Tekninen huolto

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa on osoitettu Senkkerinmäkeen maa-aineshuollon kehittämisalueen kohdemarkintä, Vantaan ja Tuusulan rajalle Kiilan alueelle kiertotalouden ja jätehuollon alueen kohdemarkintä ja Metsäkylään tuotannon- ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueen kohdemarkintä.

Yleiskaavassa osoitettu ET-aluevaraus sijaitsee maakuntakaavassa osoitetun maa-aineshuollon sekä kiertotalouden ja jätehuollon alueen kohdemarkintöjen alueilla. Lähtökohtaisesti merkintä on maakuntakaavan periaatteiden mukainen, mutta koska merkinnälle ei ole annettu suunnittelumääräystä eikä merkintää ole selostuksessa kuvattu tarkemmin, ei vaikutuksia eikä maakuntakaavan toteutumista ole mahdollista arvioida tarkemmin.

Yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu Raatinpellon alueelle yhdyskuntateknisen huollon alueen kohdemarkintä. Kyseinen merkintä sijaitsee Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa osoitetun tuotannon- ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueen kohdemarkinnän alueella. Merkintä on osoitettu maakuntakaavassa Tallinna-tunnelin rahtiterminaalitoimintoja varten. Koska yleiskaavamerkinnälle ei ole annettu suunnittelumääräystä, eikä selostuksessa ole kuvattu tarkemmin merkinnän osoittamisen periaatteita ja tavoitteita, ei maakuntakaavan toteutumista ole mahdollista arvioida tarkemmin. **Kuten tämän lausunnon liikennettä käsittelevässä osuudessa todetaan, merkinnän kuvausta ja kaavamääräystä, sekä kaavaselistusta on täydennettävä tarpeellisilta osin.**

Pohjavesialueet

Yleiskaava-alueella sijaitsee maakuntakaavassa osoitettuja pohjavesialueita, jotka on määritelty vedenhankinnan kannalta tärkeiksi. Lausuttavana olevassa yleiskaavassa on pohjavesialueet otettu huomioon maakuntakaavan mukaisesti.

Maakuntakaavan pohjavesialueen ominaisuusmerkintä ilmaisee alueen erityisominaisuutta ja määräyksessä on kiinnitetty huomiota vesilähteiden suojeluun. Tavoitteena on turvata pohjaveden laadullinen tila ja antoisuus edistämällä vesivarojen kestävää käyttöä ja estämällä pohjavesien pilaantumista. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee rakentamista ja muuta maankäyttöä ohjata siten, että ei vaaranneta pohjaveden laatua ja määrää. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota erityisesti maaperä- ja pohjavesiolosuhteisiin sekä otettava huomioon pohjavesialueille sijoittuvien vedenottamoiden suoja-alueet.

Lahelan pohjavesialueelle on yleiskaavaehdotuksessa osoitettu uutta asuinrakentamista sekä paikallinen liikenteen yhteystarve. Voimassa olevassa Hyrylän laajentumissuuntien osayleiskaavassa on Lahelan vedenottamolle osoitettu ET-1 alueen merkintä. Lausuttavana olevassa yleiskaavassa ei alueelle ole osoitettu vastaavaa vedenottamoa koskevaa merkintää, eikä pohjavesialueita koskevassa suunnittelumääräyksessä ole huomioitu vedenottamoiden tarvitsemia suoja-alueita. **Vedenottamon toiminnan turvaamiseksi ja yhteensovittamiseksi muun maankäytön**

kanssa on tarvittavat suoja-alueet esitettävä joko pohjavesialueen suunnittelumääräyksessä tai omalla merkinnällään.

Pintavedet

Vesialueita (W) koskevassa suunnittelumääräyksessä todetaan, että vedenhankinnan kannalta merkittäviä pintavesiä ovat Tuusulanjärvi, Rusutjärvi, Tuusulanjoki, Vuohikkanoja ja Vantaanjoki. Näiden lisäksi on Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa vedenhankinnan kannalta arvokkaaksi pintavedeksi osoitettu myös Palojoki, joka myös kulkee Tuusulan kunnan alueella. Yhtenäisyyden ja maakuntakaavan toteutumisen vuoksi **myös Palojoki on syytä mainita vesialueiden suunnittelumääräyksessä.**

Vesialueen suunnittelumääräyksessä mainituista vesialueista kuitenkin vain Tuusulanjärvi ja Rusutjärvi on osoitettu yleiskaavassa kyseisellä vesialueen aluevarausmerkinnällä (W). Myös muiden suunnittelumääräyksessä mainittujen kohteiden osoittamista kaavakartalla esimerkiksi omalla viivamerkinnällään tulisi harkita.

Kaavaselostuksessa on tuotu esiin vesialueiden hyödyntämiseen liittyviä tärkeitä reunaehtoja ja yksityiskohtaisempaa suunnittelua koskevia ohjeita erityisesti järvien, järvien rantojen ja jokivarsien osalta. **Nämä yksityiskohtaisempaa suunnittelua koskevat reunaehdot olisi aiheellista tuoda vesialueita koskevaan suunnittelumääräykseen ja/tai yleisiin määräyksiin.**

Ympäristöhäiriöt ja erityisalueet

Päijännetunneli, joka on pääkaupunkiseudun veden hankinnan pääasiallinen lähde, kulkee kaava-alueen läpi. Päijännetunneli ja sen toiminnan turvaamisen edellyttämät suojavyöhykkeet sekä niiden vaikutukset muuhun maankäyttöön on yleiskaavassa otettu asianmukaisesti huomioon.

Uudenmaan liitto edellyttää lausunnossaan esiinnostettujen näkökulmien ja muutostarpeiden huomioon ottamista ennen kaavan hyväksymistä.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Asian käsittely:

Käsittelyn aikana maakuntajohtaja muutti pohjaehdotustaan seuraavasti (muutokset on alla esitetty lihavoineilla):

- Alaotsikon ”Yhdyskuntarakenne, asuminen” kuudes kappale muutetaan muotoon:

”Uudenmaan liitto katsoo, että alueiden vaiheistusta tulee tarkistaa niin, että ensimmäisen vaiheen uusien alueiden mahdollistama asukasmäärä olisi lähempänä väestöennusteiden arvioita tulevasta kehityksestä koko kunnan väestökehitys ja voimaan jäävät osayleiskaavat huomioon ottaen, ja **jonkin verran** suurempi osuus yleiskaavassa osoitetuista uusista asumisen

alueista siirrettäisiin 2. vaiheen alueiksi. **[poistetaan virke: --- ”ja reservialueiksi tai niitä ei lainkaan osoitettaisi asumiseen”]**
Tällaisenaan yleiskaavaratkaisu ei riittävästi tue maakuntakaavan tavoitteita liittyen olevan yhdyskuntarakenteen tehostamiseen, hajautumisen hillintään ja rakentamattomien alueiden vaalimiseen.”

- Alaotsikon ”Kauppa” ensimmäinen kappale muutetaan muotoon:

Edellisessä, ensimmäistä kaavaehdotusta koskeneessa lausunnossaan Uudenmaan liitto katsoi, että Tuusulan yleiskaavan määräyksiä tulisi tarkentaa kaupan osalta ja lisätä määräyksiin maakuntakaavan mukaiset seudullisuuden koon alarajat eri alueilla. Maakuntakaavassa osoitettu kaupan mitoitus ei kuitenkaan edelleenkään ilmene kaava-asiakirjoista, joten Uudenmaan liitto edellyttää, että kaupan mitoitus tulee lisätä kaava-asiakirjoihin **esimerkiksi viittaamalla voimassa olevan maakuntakaavan mitoitukseen.**

Muutoin pohjaehdotus pysyi muuttumattomana.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- antaa muutetun pohjaehdotuksen mukaisen lausunnon.
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Paula Autioniemi
Asiantuntijat Ilona Mansikka, Mariikka Manninen

Täytäntöönpano:

Päätösote: Tuusulan kunta

Liitteet

Liite [2]

Lausunnon liitekartta Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotus II

Maakuntahallitus

§ 5

31.01.2022

Lausunto Kirkkonummen Kantvikin osayleiskaavasta; valmisteluvaihe

Maakuntahallitus 31.01.2022 § 5
953/06.02.00/2021

Tiivistelmä

Kantvikin osayleiskaavan suunnittelualue (17 km²) sijaitsee Kirkkonummen kuntakeskuksen lounaispuolella ja Länsiväylän eteläpuolella.

Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena kaavana, joka korvaa Kirkkonummen yleiskaava 2020:n. Kaavan tavoitevuosi on 2050.

Kaavan tavoitteena on osoittaa täydennysrakentamista Kantvikin taajamaan sekä merellistä ja monipuolista asumista suunnittelualueelle kestävän yhdyskuntarakenteen kehitys huomioiden. Samalla tavoitteena on turvata ja luoda uusia toimintaedellytyksiä elinkeinotoimijoille sekä turvata alueen virkistysarvot, seudullisten ekologisten yhteyksien toimivuus ja laajojen luonnon ydinalueiden säilyminen riittävän suurina kokonaisuuksina.

Uudenmaan liitto toteaa, että osayleiskaavan tavoitteet ja suunnittelun periaatteet ovat pääosin hyviä, mutta valmisteluvaiheen kaavaratkaisut eivät ole täysin maakuntakaavan mukaisia. Kaavan jatkotyössä on kiinnitettävä huomiota lausunnossa esiin nostettuihin asioihin. Kaavaan on tehtävä tarkistuksia ja täydennyksiä ennen kuin se asetetaan ehdotuksena nähtäville.

Kaavan jatkosuunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota:

- Kestävän kehityksen mukaisiin kaavaratkaisuihin, eri maankäyttömuotojen yhteensovittamiseen sekä huolelliseen vaikutusten arviointiin.
- Väestömäärätavoitetta tulee tarkistaa, jotta sen suhde koko kunnan väestönkasvuun sekä muihin kunnan keskusten kasvuun on realistinen.
- Osayleiskaavan luonnoksessa osoitettu maankäytön laajuus ja määrä eivät ole maakuntakaavan mukaisia. Kaavaluonnoksessa esitettyjä uusia asumisen alueita tulee supistaa ja rakentamista tulee keskittää ja sijoittaa olemassa olevan rakenteen yhteyteen.
- Osayleiskaava ei riittävästi tue kestävän liikkumisen edellytyksiä, ja jatkosuunnittelussa tulee huomioida uuden rakentamisen keskittäminen kestävän liikkumisen vyöhykkeille sekä sijoittelu ensisijaisesti olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen.
- Kaavaratkaisun vaikutukset kantatiehen 51 ja sen liittymiin tulee selvittää osayleiskaavan mahdollistaman enimmäismaankäytön mukaan sekä varautua vaikutuksiin suunnittelussa.
- Maakunnalliset viheryhteydet tulee turvata kaavaluonnoksessa esitettyä vahvemmin.
- On huomattava, että uusi rakentaminen rakentamattomille metsäalueille heikentää metsien virkistysarvoa ja vähentää pysyvästi kunnan hiilinielua.

- Laadittavana oleva kaavan ilmastovaikutusten arviointi on tärkeä osa kaavaprosessia. Arvioinnin tulokset tulee ottaa huomioon jatkosuunnittelussa ja kaavaratkaisuissa ennen kuin osayleiskaavaehdotus asetetaan nähtäville.

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää antaa ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Asian vireilletulo

Kirkkonummen kunta, yhdyskuntatekniikan lautakunta on pyytänyt 24.11.2021 lausuntoa Uudenmaan liitolta Kantvikin osayleiskaavan valmisteluaineistosta 28.1.2022 mennessä. Uudenmaan liitto on saanut lisäaikaa lausunnoilleen 3.2.2022 saakka.

Asian tausta

Osayleiskaava-alue sijaitsee Lounais-Kirkkonummella Länsiväylän ja Rantaradan eteläpuolella. Kantvikin taajama sijaitsee noin kuuden kilometrin päässä Kirkkonummen kuntakeskuksesta lounaaseen ja noin 35 kilometrin päässä Helsingistä länteen. Kaava-alueen pinta-ala on noin 17 km², josta vesialueita on noin 2 km². Suunnittelualueeseen kuuluvat Kantvikin ja Sepänkannaksen taajamat, Strömsbyn teollisuusalue sekä Pilvijärven ja Pippurin haja-asutusalueet. Lisäksi suunnittelualueeseen kuuluu ranta-alueita sekä maa- ja metsätalousalueita. Alueen läpi kulkee Upinniementie. Alueella asuu pysyvästi noin 3400 asukasta ja työpaikkoja alueella on noin 500 (tilanne v. 2021). Kaava suunnitellaan oikeusvaikutteiseksi ja sen tavoitevuosi on 2050.

Osayleiskaavan päätavoitteina on:

1. Eheyttää Kantvikin taajaman yhdyskuntarakennetta ja tarjota mahdollisuus monipuoliseen merelliseen asumiseen. Tavoitteena on kasvavan asukasmäärän sijoittuminen alueelle sekä olemassa olevaa rakennetta tiivistämällä, että osoittamalla uusia asuinalueita.
2. Alueen merellisen sijainnin hyödyntäminen asumisen, elinkeinon ja työpaikka-alueiden kehittämisessä. Tavoitteena on vahvistaa alueen elinkeinotoimijoiden toimintaedellytyksiä kehittämällä aluetta pienvenesatama- ja veneilypalveluiden keskittymänä, jossa sijaitsee myös teollisuutta.
3. Turvata seudullisten ekologisten yhteyksien toimivuus ja laajojen luonnon ydinalueiden säilyminen riittävän suurina kokonaisuuksina. Tavoitteena on myös lisätä virkistysreittejä ja asukkaiden virkistysmahdollisuuksia sekä metsäisillä alueilla että meren rannassa.
4. Vastata lisääntyvän ja muuttuvan liikenteen tarpeisiin kestävästi ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä tukien.

Linkki kaava-aineistoihin kunnan kotisivulla: [Kantvikin osayleiskaava-Kirkkonummi](#)

Kaavatilanne

Maakuntakaava

Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuus eli Helsingin seudun, Länsi-Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavat tulivat pääosin voimaan 24.9.2021 Helsingin hallinto-oikeuden käsiteltä

kaavakokonaisuudesta jätetyt valitukset. Hallinto-oikeus hylkäsi pääosan valituksista.

Hallinto-oikeus kumosi kuitenkin maakuntavaltuuston Uusimaa-kaavan hyväksymispäätökset siltä osin, kun päätöksillä oli kumottu aiempien maakuntakaavojen luonnonsuojelualueiden ja Natura 2000 -alueiden merkintöjä. Uudenmaan liiton tulkinta hallinto-oikeuden päätöksistä on, että aiempien maakuntakaavojen luonnonsuojelualueiden ja Natura 2000 -alueiden merkinnät jäävät voimaan. Lisäksi Uusimaa-kaavan suojelualueiden ja Natura 2000 -alueiden merkinnöistä voimaan tulivat ne uudet merkinnät, jotka eivät sisälly aiempien maakuntakaavojen ratkaisuihin.

Hallinto-oikeus kumosi myös taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden kaavamääräyksestä osan, joka koski vähittäiskaupan suuryksiköiden koon alarajoja muualla kuin pääkaupunkiseudulla. Uudenmaan liiton tulkinta hallinto-oikeuden päätöksestä on, että pääkaupunkiseudun ulkopuolisilla taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeillä voimassa ovat Uusimaa-kaavan yleiset suunnittelumääräykset, joiden mukaan merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja on 4 000 kerrosneliömetriä, ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta.

Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuuden muutoksenhakuprosessi on vielä kesken. Niiltä osin kuin valitukset on hyväksytty, päätös on edelleen täytäntöönpanokiellossa. Lainvoiman maakuntakaava voi saada vasta, kun mahdolliset jatkovalitukset on ratkaistu korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Uusimaa-kaavan kokonaisuuden voimaan tulneiden osien ja aiempien maakuntakaavojen voimaan jäävien suojelumerkintöjen lisäksi Uudellamaalla voimassa on Östersundomin alueen vaihemaakuntakaava ja 4. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaratkaisu.

Kun vallitsevaa kaavatilannetta tulkitaan, on kaikki voimassa olevat maakuntakaavat ja maakuntakaavamerkinnät huomioitava samanaikaisesti. Tulkintaa helpottavat epävirallinen voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmäkartta sekä siihen liittyvät merkinnät ja määräykset. Kaavayhdistelmään voi tutustua osoitteessa: www.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavatvoimassa

Muut kaavat ja suunnitelmat

Suunnittelualueella on voimassa koko kunnan oikeusvaikutteinen Kirkkonummen yleiskaava 2020, joka tuli lainvoimaiseksi vuonna 2000.

Osayleiskaavan kaava-alueella asemakaavoitettuja alueita ovat Kantvikin keskustan lähialueet, Sepänkannaksen asuinalueet sekä Strömsbyn teollisuusalue. Kaava-alueella on myös vireillä Prikirannan asemakaavahanke, joka etenee rinnakkain osayleiskaavaprosessin kanssa. Lisäksi kaavoitusohjelman 2021-25 mukaisesti osayleiskaavan alueella käynnistetään vuoden 2022 aikana Jollarannan asemakaavan, ja myöhemmin Kantvikinranta I:n ja II:n suunnittelu.

Kantvikin kehityskuva on laadittu vuonna 2016. Kehityskuva toimii osayleiskaavan suunnittelun lähtökohtana ja se osoittaa maankäytön painopistealueen Kantvikin taajaman ja Meri-Kantvikin alueille.

Kirkkonummen maankäytön kehityskuva 2040 on hyväksytty kunnanvaltuustossa vuonna 2014. Kantvikia esitetään kehitettäväksi merelliseksi paikalliskeskukseksi, jossa sijaitsee asumista, työpaikkoja ja palveluita. Tavoitteena on kehittää pikkukaupunki, jonne rakennetaan laadukkaasti erityyppisiä asuinalueita merelliseen sijaintiin liittyvää omaleimaisuutta vahvistaen. Kehityskuvasta on tehty myös päivitetty versio ”Kurkistus tulevaisuuteen - Kirkkonummen maankäytön kehityskuva 2040 ja 2060”, joka on hyväksytty kunnanvaltuustossa keväällä 2020. Päivitettyä kehityskuvaa ei kuitenkaan ole tuotu esiin kaavaselostuksessa.

Alueelle on myös laadittu vuonna 2017 Kirkkonummen keskeisen taajamavyöhykkeen liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040. Pitkän aikavälin strategisen suunnitelman tavoitteena on yhteensovittaa kunnan eri liikkumismuotojen ja maankäytön kehittämisen lähtökohdat.

Ehdotus lausunnoksi

Yleistä

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi (MRL 32 §).

Voimassa olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa alueelle on osoitettu suojelualueita, viheryhteystarve sekä virkistysalueita. Muita merkintöjä ovat laivaväylä, suojavyöhyke, satama, maakaasun runkoputki, kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue sekä vedenhankinnan kannalta arvokas pintavesialue. Suunnittelualueelle ei ole osoitettu erityisiä alue- ja yhdyskuntarakenteen merkintöjä, joilla maakuntakaavassa osoitetaan maakunnallisesti merkittävää yhdyskuntarakennetta. Aluetta koskevat maakuntakaavan yleiset suunnittelumääräykset.

Alueelle on jo rakentunut muun muassa Kantvikin taajama-alue, Sepänkannaksen omakotialuetta, Kantvikin teollisuusalue, satama-alue sekä haja-asutusta. Alueella on myös Eestinkylän ja Piispankylän peltoalueita maatilakeskuksineen sekä metsäalueita, jotka mahdollistavat tärkeän ekologisen yhteyden Porkkalasta pohjoiseen Meikon metsäalueelle. Kantvik sijaitsee suhteellisen lähellä Kirkkonummen kuntakeskusta, jonka palveluihin se tukeutuu.

Kantvik on tunnistettu kunnassa vetovoimaiseksi merelliseksi kehittämisen alueeksi. Osayleiskaavassa suunnittelualueelle kohdistuu monia erilaisia maankäytön kehittämisen intressejä ja tavoitteita. Osayleiskaavan tavoitteina on mahdollistaa alueelle uutta merenläheistä asumista, säilyttää jo olemassa olevia teollisuusalueita, kehittää alueelle uusia elinkeinoja sekä huolehtia alueen luonto- ja virkistysarvojen säilymisestä. Alueelle esitetyt erilaiset maankäytön tavoitteet voivat olla osittain ristiriitaisia keskenään ja niiden yhteensovittaminen voi olla vaikeaa rakennetun ja luonnon ympäristön asettamien reunaehtojen vuoksi. Aluetta tulee kehittää kestävällä tavalla osana koko kuntaa ja alueen ominaispiirteet, arvot ja suunnittelun reunaehdot tulee ottaa huolellisesti huomioon suunnitteluratkaisuissa.

Uudenmaan liitto toteaa, että Kantvikin osayleiskaavan valmisteluvaiheessa suunnittelulle asetetut kestävän kehityksen mukaiset tavoitteet ja periaatteet ovat pääosin hyviä. Kaavan jatkotyössä on kiinnitettävä erityistä huomiota kestävän kehityksen

**mukaisiin kaavaratkaisuihin, eri maankäyttömuotojen
yhteensovittamiseen sekä huolelliseen vaikutusten arviointiin.**

Väestöennusteet

Kaavaselostuksessa kerrotaan, että kunnan kehityskuvan (2014) väestöennusteessa Kantvikin asukasluku tulee kasvamaan 2700 asukkaasta 4700 asukkaaseen, eli 2000 uudella asukkaalla vuoteen 2040 mennessä. Osayleiskaavan luonnos mahdollistaa kuitenkin suunnittelualueen väestön kaksinkertaistamisen eli nykyisestä 3400 asukkaasta jopa noin 7500 asukkaaseen vuoteen 2050 mennessä.

Uudenmaan liitossa laadittiin vuonna 2021 Uudenmaan väestö- ja työpaikkaprojektioselvitys (Seppo Laakso 2021). Selvityksen mukaan koko Kirkkonummen väestö kasvaisi osayleiskaavan tavoitevuoteen 2050 mennessä eri kasvuskenaarioiden mukaisesti 4000–7000 asukkaalla. Osayleiskaavan Kantviikiin mahdollistama väestökasvu, eli noin 4000 uutta asukasta tarkoittaisi projektion maltillisimpien väestönkasvuennusteiden vaihtoehtojen VE0 ja VE2 mukaan, että koko Kirkkonummen kunnan väestönkasvu sijoittuisi osayleiskaavan alueelle. Osayleiskaavan mahdollistama kasvu on yli puolet projektion suurimmastakin väestöennusteesta (VE1). Selvityksessä ei esitetä väestön ja työpaikkojen määrien kasvua Kirkkonummelle vuoden 2040 jälkeen.

On myös huomionarvoista, että Kirkkonummella on vireillä myös muita osayleiskaavoja, joissa myös kunnan muille alueille esitetään voimakasta väestönkasvua: esimerkiksi ehdotusvaiheessa nähtävillä olleessa Masalan osayleiskaavassa mahdollistetaan väestön kasvua Masalaan nykyisen asukasmäärän lisäksi noin 8000 asukkaalla vuoteen 2050 mennessä.

Kantvikin osayleiskaavan väestömäärätavoitetta tulee tarkistaa, jotta sen suhde koko kunnan väestönkasvuun sekä muihin kunnan keskusten kasvuun on realistinen.

Yhdyskuntarakenne

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa suunnittelualueelle ei ole osoitettu keskustatoimintojen tai taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen merkintöjä, joilla esitetään maakunnallisesti merkittävimmät kestävän yhdyskuntarakenteen kehittämisen alueet.

Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuus, johon Helsingin seudun vaihemaakuntakaava kuuluu, on laadittu aikaisempia maakuntakaavoja strategisemmaksi ja yleispiirteisemmäksi. Maakunnallisesti merkittävimmät kestävän kasvun ja yhdyskuntarakenteen kehittämisen alueet perustuvat suurimpiin keskuksiin ja niitä ympäröiviin taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeisiin, jotka ovat parhaiten saavutettavissa kestävin kulkumuodoin, kuten joukkoliikenteellä. Maakuntakaavan periaatteiden ja suunnittelumääräysten läpileikkaavana tavoitteena on, että alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä ilmastomuutoksen hillinnän ja ilmastomuutokseen sopeutumisen kannalta kestäviä ratkaisuja. Maakuntakaavassa voimakkain kasvu Kirkkonummella osoitetaan kestävästi raideyhteyden varrelle ja kuntakeskukseen, eli alueille, jotka ovat myös kunnan kehityskuvan mukaan ensisijaisesti kehitettäviä alueita.

Maakuntakaavan laadinnan aikana Kantviikiin esitettiin nyt osayleiskaavassa osoitettua väestökasvua huomattavasti maltillisempaa kasvua. Maakuntakaavan yhteydessä tehdyssä

saavutettavuustarkasteluissa Kantvikin saavutettavuus ei täyttänyt parhaita kestäväen saavutettavuuden kriteereitä. Maakuntakaavaprosessin aikana todettiin, että Kantvikia voidaan kuitenkin kehittää olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen, kun kasvu on paikallisesti merkittävää.

Voimassa olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa alueen suunnittelua ohjataan yleisillä suunnittelumääräyksillä. Kestäväen kasvun ja liikkumisen teema sisältää seuraavat määräykset alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseen:

”Alue- ja yhdyskuntarakennetta tulee kehittää olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen. Ympäri- ja sisämaasta asumista sekä työpaikkarakentamista on ohjattava ensisijaisesti maakuntakaavassa osoitettuihin keskuksiin, pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeelle, taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeille sekä palvelukeskittymiin. Lisäksi on turvattava riittävät virkistysmahdollisuudet sekä virkistysyhteydet maakunnallisille virkistysalueille. Uudet asuin- ja työpaikka-alueet tulee suunnitella niin, että ne täyttävät kestäväen ympäristön kriteerit: alueiden sijainnin alue- ja yhdyskuntarakenteessa sekä rakentamisen määrän ja tehokkuuden tulee olla sellaista, että monipuolisille toiminnoille, lähipalveluille ja joukkoliikenneyhteyksille sekä lyhyille asiointimatkoille kävellessä ja pyöräillen syntyy edellytykset. Maakuntakaavassa osoitettujen keskustien, palvelukeskittymien ja taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolella tapahtuvan asuin- ja työpaikkarakentamisen tulee ensisijaisesti sijoittua olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Rakentamisen ohjauksessa tulee huomioida olemassa olevan infrastruktuurin mahdollisimman tehokas hyödyntäminen, palveluiden saavutettavuus ja kestäväen liikkumisen edellytykset.”

Osayleiskaavan tavoite ohjata mahdollisimman suuri osa rakentamisesta Kantvikin olemassa olevaan taajamaan ja joukkoliikenteellä saavutettavalle vyöhykkeelle on hyvä ja maakuntakaavan tavoitteiden mukainen.

Yhdyskuntarakenteen täydentäminen Kantvikiin osayleiskaavan luonnoksessa esitetyllä tavalla – niin määrältään kuin sijainniltaan – ei kuitenkaan ole liiton tulkinnan mukaan vain paikallisesti merkittävää. Kantvikin sijainti ja sen saavutettavuus ei tue riittävästi joukkoliikenteen tai kestäväen liikkumisen edellytyksiä. Maankäyttöratkaisu hajauttaa kunnan aluerakennetta ja se vie lisäksi resursseja kunnan muiden ja kestävämmien kehitettävien alueiden kasvusta. Uusia asuinalueita ei tule sijoittaa suunnittelualueen eteläosaan. Uusien asumiskortteleiden laajentaminen rakentamattomille metsäalueille heikentää metsien käyttöä metsätalouteen ja virkistykseen sekä heikentää metsien luontoarvoja ja vähentää pysyvästi kunnan hiilinielua. Myös uusien alueiden suhde ekologiseen kestävyyteen, maakunnallisesti merkittäviin ekologisiiin yhteyksiin ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen tulee tarkistaa jatkotyössä.

Kantvikin osayleiskaavan luonnoksessa osoitettu maankäytön laajuus ja määrä eivät ole maakuntakaavan mukaisia. Uudenmaan liitto katsoo, että kaavaluonnoksessa esitettyjä uusia asumisen alueita tulee supistaa ja rakentamista tulee keskittää, tehostaa ja sijoittaa olemassa olevan rakenteen yhteyteen, mikä on ekologisesti kestävämpi, luonnon arvoja paremmin vaaliva ja myös kuntataloudellisesti edullisempi ratkaisu.

Jatkosuunnittelussa olisi vähintään pohdittava kaavassa esitettyjen asumisen alueiden toteuttamisjärjestystä, mikä tarkoittaisi uusien alueiden

toteuttamisen priorisointia ja vaiheistusta. Tällöin uusien alueiden toteuttaminen tulisi sitoa ajoitusmääräyksellä kasvun todelliseen tarpeeseen, jotta yhdyskuntarakenne kehittyisi kestävällä tavalla.

Kauppa

Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja on 4000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta, ja ellei maakuntakaavan suunnittelumääräyksissä muuta määrätä. Merkitykseltään seudullisella vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan aluetta, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vähittäiskaupan suuryksikköön.

On huomattava, että Kantvik tukeutuu kaupallisilta palveluiltaan Kirkkonummen keskusta, joka on osoitettu maakuntakaavassa keskustatoimintojen alueena, keskuksena. Osayleiskaavan luonnoksessa ei Kantvikin alueelle ole osoitettu seudullisesti merkittävää kauppaa, joten kaupan osalta osayleiskaavan ratkaisu on maakuntakaavan mukainen.

Muut elinkeinot

Kaavaselostuksessa todetaan, että alueella on tällä hetkellä teollisuutta ja satamatoimintaa, joiden säilymisen osayleiskaava mahdollistaa. Teollisuus- ja satamatoimintojen todetaan voivan aiheuttaa uusille asuinalueille jonkin verran häiriötä. Jotta häiriötä voidaan minimoida ja samalla turvata teollisuuden toimintaedellytykset, tulee tuotantotoimintojen vaikutuksia kaavan jatkosuunnittelussa arvioida. Tuotantoalueiden ja asuinalueiden välillä tulee säilyttää riittävät suojavyöhykkeet.

Liikenne, liikkuminen

Osayleiskaava sijoittuu kokonaisuudessaan maakuntakaavassa osoitettujen keskusten ja taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolelle. Kaavaselostuksen mukaisesti mikään osa osayleiskaavasta ei ulotu kahden kilometrin saavutettavuusalueelle rautatieasemasta. Viiden kilometrinkin saavutettavuusalueella asemasta sijaitsee vain kaava-alueen pohjoisosa. Kaavaselostuksen mukaan osayleiskaavaratkaisu nojaa vahvasti liikennejärjestelmäsuunnitelmassa esitettyyn vahvistettavaan joukkoliikenteen kehityskäytävään, joka kulkee kuntakeskuksesta Upinniementietä pitkin Kantvikin keskustan ohi Kantvikin Strömsbylnlahdelle Prikirantaan. Selostuksessa todetaan, että kauemman Jollarannan päätepistevaihtoehdon osalta liikennöintikustannusten lisäys todettiin saavutettaviin hyötyihin nähden liian suureksi.

Maakuntakaavassa osoitettujen keskusten ja taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolella tapahtuvan asuin- ja työpaikkarakentamisen tulee ensisijaisesti sijoittua olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Rakentamisen ohjauksessa tulee huomioida olemassa olevan infrastruktuurin mahdollisimman tehokas hyödyntäminen, palveluiden saavutettavuus ja kestävä liikkuminen edellytykset.

Uudenmaan liitto katsoo, että Kantvikin osayleiskaavassa eivät toteudu riittävästi kestävä liikkumisen edellytykset ja osayleiskaavan jatkosuunnittelussa tulee huomioida uuden asuin- ja työpaikkarakentamisen keskittäminen kestävä liikkumisen vyöhykkeille sekä sijoittelu ensisijaisesti olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen.

Osayleiskaavassa on osoitettu ohjeelliset pääulkolureitit/ pyöräilyn ja jalankulun reitit. Selostuksessa mainitaan, että kaavakartalla on osoitettu keskustamainen kevyen liikenteen raitti, kevyen liikenteen reittejä ja etupäässä virkistystä palvelevat ulkolureitit. Keskustamaista kevyen liikenteen raattia ei kuitenkaan näy kaavakartalla selostuksessa kuvatulla tavalla. **Uudenmaan liitto esittää, että kaavakartalle merkityt jalankulun ja pyöräilyn yhteydet tarkistetaan niin, että lyhyille asiointimatkoille kävelen ja pyöräillen syntyy paremmat edellytykset.**

Osayleiskaavan selostuksen mukaisesti keskeisen taajamavyöhykkeen liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on osoitettu myös suunnittelualueeseen vaikuttavia kehittämistarpeita. Kantvikin suunnittelualueen ulkopuolelle on esitetty kehittämistarpeita, jotka vaikuttavat suunnittelualueen liikenneolosuhteisiin. Niistä keskeisin on Kirkkonummensolmun eritasoliittymän parantaminen. Muita, ei yhtä kiireellisiä kehittämistoimenpiteitä, ovat Upinniementien alkupään leventäminen nelikaistaiseksi sekä vaihtoehtoisen katuyhteyden toteuttaminen Kantvikin alueelta suoraan kantatielle 51.

Kt 51 on Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa maakunnallisesti merkittävä tie, ja merkintään liittyy MRL 33§:n mukainen rakentamisrajoitus. Väylälle tai sen välittömään läheisyyteen ei saa tehdä toimenpiteitä, jotka heikentävät pitkämatkaisen liikenteen, joukkoliikenteen tai kuljetusten palvelutasoa. Uusia liittymiä rakennettaessa tulee varmistaa, että liittymä on mahdollista toteuttaa tien sujuvuutta tai turvallisuutta vaarantamatta. Sujuvuutta arvioitaessa voidaan ottaa huomioon liittymän keskeinen sijainti alue- ja yhdyskuntarakenteessa.

Uudenmaan liitto huomauttaa, että Kirkkonummen keskeisen taajamavyöhykkeen liikennejärjestelmäsuunnitelmassa 2040 maksimimaankäyttö on Kantvikin osayleiskaava-alueella huomattavasti pienempi kuin osayleiskaavan mahdollistama maankäyttö. Uudenmaan liitto edellyttää, että kaavaratkaisun vaikutukset kantatiehen 51 ja sen liittymiin tulee selvittää osayleiskaavan mahdollistaman enimmäismaankäytön mukaan sekä varautua vaikutuksiin suunnittelussa. Mahdollinen uusi liittymä kantatiehen 51 sekä Kirkkonummen liittymän parantaminen tulee suunnitella yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.

Yhdyskuntatekniikka, energia

Osayleiskaavaratkaisun tavoitteena on mahdollistaa lähi- ja hukkälämpöjen hyödyntäminen alueella. Kaavaratkaisussa sallitaan tämän mahdollistamiseksi yhdyskuntateknisen huollon toteuttaminen A-korttelialueille. Kaavaratkaisun kuvauksen mukaan sedimenttilämmön ja teollisuuden hukkälämmön tarvitseman, sekä myös aurinko- ja pienimittakaavaisen tuulienergian tarvitseman infrastruktuurin rakentaminen tukee ilmastotavoitteita. **Yhdyskuntateknisen huollon toteuttamista koskeva määräys ei kuitenkaan sisälly kaikkien korttelialueiden merkintöihin, eikä koske esimerkiksi TP-, VU- tai MT-alueita. Uudenmaan liitto esittää, että määräys lisätään myös näihin merkintöihin tai muutetaan koskemaan kaikkia korttelialueita.** Uudenmaan liitto toteaa lisäksi, että liiton geoenergiaselvityksen mukaan Kantvikin alueella on myös hyvä geotermisen energian potentiaali.

Lisäksi esitetään harkittavaksi, että lähi- ja uusiutuvan energian tuotannosta annetaan koko kaava-alueella koskeva yleismääräys, joka olisi luonteeltaan velvoittava. Määräys varmistaisi sen, että tarkemman

suunnittelun yhteydessä tulisi aina huomioitavaksi mahdollisuudet lähi- ja uusiutuvan energian monipuoliseen tuottamiseen ja hyödyntämiseen alueella.

Puolustusvoimat

Osayleiskaava ulottuu eteläosastaan Puolustusvoimien räjähdevaraston maakuntakaavaan merkitylle suojavyöhykkeelle. Suojavyöhykkeen määräys maakuntakaavassa on: *"Alueella on ensisijaisesti sallittua maa- ja metsätalousrakentaminen sekä puolustushallintoa palveleva rakentaminen. Suojavyöhykkeen alueelle ei tule sijoittaa sairaalaa, vanhainkotia, päiväkotia tai muuta vastaavaa laitosta. Osalla aluetta ei myöskään sallita koulua tai asutustaajamaa. Merkintä ei estä olemassa olevan rakennuskannan peruskorjaamista. Suunniteltaessa alueen käyttöä on Puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen".*

Määräyksen maininnalla "osalla aluetta" tarkoitetaan maakuntakaavaan merkityn suojavyöhykkeen sisään jäävää suojattavaa kohdetta lähempänä sijaitsevaa suojavyöhykkeen osaa, joka tässä tapauksessa ei ylety osayleiskaavan alueelle. Näin ollen kaavaratkaisu on hyväksyttävissä, sikäli kun suojavyöhykkeelle ulottuvalle alueelle ei ole tulossa sairaalaa, vanhainkotia, päiväkotia tai muuta vastaavaa laitosta.

Turvallisuuskulmasta tarkasteltuna olisi kuitenkin parempi ratkaisu pidättäytyä kokonaan rakentamasta maakuntakaavassa merkityn suojavyöhykkeen alueelle.

Luontoarvot

Suojelualuumerkintöinä maakuntakaavassa osoitetut alueet on osayleiskaavassa osoitettu vastaavasti luonnonsuojelualuumerkinnällä (SL). Kaavaselostuksen mukaan luonnonsuojelualueiden lisäksi kaavakartalla on osoitettu luo-merkinnällä osayleiskaavan luontoselvityksessä (2014) tunnistettuja maakunnallisesti arvokkaita luontokohteita. Nämä merkinnät määräyksineen turvaavat tiedossa olevia maakunnallisia luontoarvoja. Kaavaselostusta tulee kuitenkin edelleen täsmentää ja täydentää vihervestoston käsittelyn osalta. Muun muassa mahdolliset poikkeukset maakunnallisten luontoarvojen suojaamisesta tulee perustella. Täydentäminen tulee tehdä uusimpien luontotietojen perusteella lähteet mainiten, mukaan lukien maakuntakaavoitusta varten laadittu selvitys Uudenmaan ekologisista verkostoista (2018). Luontotietojen on oltava riittävän ajantasaisia. Kaava-alueen luonnossa on todennäköisesti tapahtunut mahdollisesti merkittäviäkin muutoksia vuoden 2014 selvityksen jälkeen.

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa osoitetussa Kirkkonummen Stormossenin suoalueen (915) suojelualuumerkinnässä on kiinni yleiskaavaluonnoksen TY-merkintä. **TY-alueen määräykseen tulee lisätä ohjausta mahdollisten hulevesivalumien tai muiden ympäristöhäiriöiden ja niiden muutosten varalta. Ne eivät saa aiheuttaa riskejä suoalueen luontoarvoille.**

Ekologiset yhteydet

Viheryhteystarvemerkinnot on osoitettu maakuntakaavassa osayleiskaava-alueen osalta ensisijaisesti turvaamaan Porkkalanniemen ekologisia yhteyksiä pohjoiseen. Osayleiskaava-alueella on ekologista merkitystä Porkkalanniemen kytketymiselle pohjoiseen Nuuksion laajan ydinalueen suuntaan (Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyysien

perusteella, Uudenmaan liitto 2018). Viheryhteysklien säilymisen ja parantamisen edellytyksiä tulee tarkastella erittäin huolellisesti niillä alueilla, joissa rakentaminen ja/tai maankäytön muutokset ovat voimakkaita, kuten Helsingin seudulla.

Osayleiskaava-alueen kautta kulkee nykyisin viheryhteys, jolla on niemeä pohjoiseen kytkevästä maakunnallisista yhteyksistä parhaat mahdollisuudet säilyä ja kehittyä ekologisesti toimivana. Maakuntakaavan merkintä tässä kohdassa tarkoittaa, että viheryhteyden on tarkoitus palvella mahdollisimman laajasti lajistoa riittävän metsäisenä ja leveänä. Osa lajistosta pystyy liikkumaan ja siirtymään erillisten ns. askelkivien turvin, mutta osalle lajistoa yhteys on sitä parempi, mitä yhtenäisempänä käytävänä metsän peitteisyys jatkuu. Käytävän leveys tulee myös olla riittävä (yleensä toimivuus vaatii 500–1000 m), jotta käytävään kohdistuvalle reunavaikutukselle eli erilaisille häiriöille herkemmat lajitkin pystyvät käyttämään yhteyttä. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen lisää tarvetta toimiville ekologisille yhteyksille.

Uudenmaan liitto katsoo, että maakunnalliset viheryhteydet tulee turvata kaavaluonnoksessa esitettyä vahvemmin niin, että ne toteutuvat tarpeeksi leveinä ja ekologisesti toimivina, eivätkä jää liian kapeiksi luonnolle häiriötä aiheuttavan maankäytön väleihin tai katkea väylien tai muiden esteiden vuoksi. Erityisesti nykytilassa kapeimmillaan oleva kohta sataman ja taajaman välissä tulee suunnitella mahdollisimman leveänä säilyväksi ja myös vahvistaa jo rakennettujen alueiden sisäistä viheralueverkostoa varsinaisen ekologisen yhteyden osalta sekä sen viereisillä alueilla. Yhteyksien riittävyyden arvioinnissa tulee tarkastella myös suhdetta Porkkalanniemen alueelle kohdistuvaan seudulliseen virkistyskäyttöpaineeseen ja sen ohjaamiseen.

Virkistys

Osayleiskaavan virkistyskäyttöä sisältävät ja ohjaavat merkinnät tarjoavat monipuolisen ja hyvin saavutettavan virkistysalueverkon asukkaiden käyttöön. Kehittämisen myötä alueelle kohdistuu myös alueen ulkopuolelta merkittävää virkistys- ja matkailukysyntää. Kaavaselostuksessa tulee tuoda esille, miten kaavaratkaisut vastaavat tähän kasvuun.

Nykyiseen tilanteeseen verrattuna virkistyskäytön saavutettavuus paranee uusien ja hoidettujen alueiden ja reittien myötä. Toisaalta rakentaminen pirstoo metsäalueita. **Uudenmaan liitto katsoo, että asuinalueiden sijoittelua tulee vielä tarkistaa siten, että virkistysarvojen kannalta hyvät, yhtenäisemmät metsäalueet jätettäisiin rakentamisen ulkopuolelle. Samat alueet voivat toimia osana ekologista yhteyttä.**

Helsingin seudun viherkehällä, johon Kirkkonummi ja Kantvikin alue kuuluvat, on tärkeää edistää ylikunnallisten virkistysalueiden, -reittien ja -palveluiden toteuttamista ja kehittämistä. Viihtyisät ja turvalliset ulkoilu- ja pyöräilyreitit Meikon sekä Porkkalanniemen suuntiin ovat maakuntakaavan näkökulmasta keskeisimmät seudullista virkistystä palvelevat yhteydet, joiden jatkuvuus tulee turvata osayleiskaavassa.

Merellisyiden hyödyntäminen virkistykseen on suunnittelun yksi keskeinen tavoite. Toiminnallista virkistyskäyttöä keskitetään venesatamiin ja näiden läheisille virkistysalueille. Merkille pantavaa on kuitenkin rakentamattoman, yleiseen virkistyskäyttöön tarkoitettun ranta-alueen vähäisyys. Lähes kaikki ranta-alueet on osoitettu pääkäyttötarkoitukseltaan joko asuin-, työpaikka- tai satama-alueeksi. Vaikutusten arvioinnissa kuitenkin todetaan, että

Strömsbynlahden ranta on osoitettu yleiseen virkistyskäyttöön, mikä ei vastaa kaavaratkaisua. **Uudenmaan liitto katsoo, että virkistykseen soveltuvaa rantaa on tärkeää jättää myös yleiseen virkistyskäyttöön alueen vetovoimaisuuden lisäämiseksi.**

Kulttuuriympäristö

Maakunnallisesti merkittävänä kulttuurimaisemina on osoitettu Eestinkylän ja Piispankylän kulttuurimaisema ja Pikkalanlahden teollisuusalueet maakuntakaavassa osoitettujen kulttuuriympäristöjen selvityksen Missä maat on mainiommat - Uudenmaan kulttuuriympäristöt (2012) mukaisesti. Ympäristöministeriön toimesta päivitettiin maanlaajuisesti valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet vuosina 2012–2016. On huomattava, että Porkkalan saaristo- ja viljelymaisema, jonka laajaan maisemakokonaisuuteen Eestinkylän ja Piispankylän kulttuurimaisema kuuluu, on valtioneuvoston päätöksellä 18.11.2021 tullut valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Tämä on huomioitava kaavamerkinnöissä sekä tarpeen mukaan myös kaavamääräyksessä, jotta valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.

Ilmastovaikutukset

Kaavaselostuksessa todetut asiat rakennetun ympäristön ilmastovaikutuksista ovat oikeansuuntaisia. Ilmastovaikutusten osalta huomio kannattaa kiinnittää ennen kaikkea liikkumisesta ja lämmityksestä aiheutuviin päästöihin sekä hiilinielujen osalta maankäytön muutoksiin. Rakentamisen aikaisilla valinnoilla voidaan osaltaan vaikuttaa kaava-alueen päästötaseeseen, tosin vaikutus rakentamisen kokonaispäästöihin on kuitenkin melko maltillinen.

Selostuksessa todetaan, että *rakentamisessa tulee tukea hiilinielujen kasvattamista esimerkiksi suosimalla massiivipuuta runkorakenteena*. Tavoite puurakentamisesta hiilen varastointiin on hyvä. Puurakentamisella vähennetään sekä materiaalien valmistuksen aiheuttamia välillisiä päästöjä että lisätään rakennuksiin sitoutuneen hiilen määrää **Mutta on huomattava, että uusi rakentaminen heikentää myös alueen metsien roolia hiilinieluna ilmastomuutoksen hillinnässä. Uudenmaan vähäisten hiilinielujen säilyttämisen näkökulmasta keskeistä olisi minimoida metsämaan ottamista rakentamiskäyttöön.**

Liikenteen päästöjen osalta tulee kiinnittää huomiota ennen kaikkea arkiliikkumiseen. Suunnittelualueen kävely ja pyöräily toteutuvat toimivasti vain, mikäli alueen palvelurakenne vastaa riittävällä tasolla asukkaiden tarpeisiin. Kantvikin alueen ja kuntakeskustan väliset etäisyydet sekä etäisyydet alueen reunalle sijoittuviin uusiin asuinalueisiin ovat haasteelliset kävelyn ja pyöräilyn näkökulmasta. Alueen henkilöautoliikenne lisääntyy, ja on oletettavaa, että myös työmatkaliikenteestä pääkaupunkiseudulle merkittävä osa tullaan tekemään henkilöautoilla.

Laadittavana on osayleiskaavan ilmastovaikutusten arviointi. Jatkosuunnittelussa ilmastovaikutusten arvioinnin tulokset on otettava huomioon ja varmistettava tulosten huomioon ottaminen kaavaratkaisuissa ennen kuin kaavaehdotus asetetaan nähtäville.

Muuta

Kaavaselostuksessa on vertailtu laadittavana olevaa osayleiskaavaa eri kaavoihin ja suunnitelmiin. **Kantvikin osayleiskaavaa tulee vertailla myös osayleiskaavan laatimisen ohjeena olevaan maakuntakaavaan.**

Kaavassa osoitetaan merenrantaan runsaasti rakentamista. Kaavaselostuksessa mainitaan myös, että alueelle on tulossa myös kylluvaa asumista, mutta kylluvan asumisen sijaintia tai määrää ei tuoda muutoin kaavassa esille. Jatkosuunnittelussa on riittävästi selvitettävä ja arvioitava osoitetun maankäytön ympäristövaikutuksia ranta-alueilla sekä merenrannan vedenalaiseseen luontoon.

Kaavan jatkotyössä on otettava huomioon lausunnossa esiin nostetut asiat.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Asian käsittely:

Keskustelun kuluessa maakuntahallituksen jäsen Elin Blomqvist-Valtonen jäsen Mikko Piirtolan kannattamana ehdotti asian pöydällepanoa. Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- **panna asian pöydälle**
- **että asia käsitellään maakuntahallituksen ylimääräisessä kokouksessa 7.2. klo 8.30.**

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Paula Autioniemi
Asiantuntijat Ilona Mansikka, Heli Vauhkonen

Täytäntöönpano:

Päätösote: Kirkkonummen kunta

Liitteet

Liite [3]

Lausunnon liitekartta Kantvik OYK luonnos

Maakuntahallitus

§ 6

31.01.2022

Lausunto Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmastaMaakuntahallitus 31.01.2022 § 6
971/07.00.04.00.00/2021**Tiivistelmä**

Maakuntahallitukselle esitetään päätettäväksi lausunto Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta.

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa kartoitetaan ns. taakanjakosektorille hillintätoimia, joilla voitaisiin kansallisesti puolittaa sektorin kasvihuonekaasupäästöt vuoteen 2030 ja olla hiilineutraali 2035 mennessä.

Uudenmaan ilmastotyön kannalta keskeisiä ovat etenkin liikennesektoria ja kuntien ja alueiden ilmastotyön järjestämistä ja resursointia koskevat kirjaukset. Uudenmaan liitto ottaa lausunnossa vahvasti kantaa kuntien ja alueiden ilmastotyön riittävän resursoimisen puolesta ja toivoo vahvempaa tukea liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä.

Selostus

Ympäristöministeriö antoi Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman (KAISU) lausunnoille 8.12.2021. Lausuntoaikaa on jatkettu Uudenmaan liiton pyynnöstä 31.1.2022 asti.

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman laatimisesta on säädetty ilmastolaissa. Järjestyksessään toisen ilmastosuunnitelman lähtökohtia ovat EU:n komission ehdottama vuoden 2030 kiristynyt päästövähennysvelvoite ja Sanna Marinin hallitusohjelmassa määritellyt ilmastolinjaukset.

Komission ehdotuksen mukaan Suomen kasvihuonekaasujen päästövähennystavoite taakanjakosektorille vuodelle 2030 on 50 % verrattuna vuoden 2005 tasoon, ja hallitusohjelmassa tavoitteeksi on asetettu, että Suomi on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Perusskenaarion nykyiset toimet eivät riitä tavoitteiden saavuttamiseen. Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa arvioidaan millä toimilla ero saadaan kurottua umpeen, ja miten päästöt vähenevät taakanjakosektorin osalta niin, että hiilineutraaliustavoite on mahdollista saavuttaa.

Ilmastosuunnitelma koskee ns. taakanjakosektoria eli päästökaupan ulkopuolisia sektoreita maankäyttösektoria lukuun ottamatta. Taakanjakosektorille kuuluvat liikenteen, maatalouden, rakennusten erillislämmityksen, työkoneiden, jätehuollon ja F-kaasujen päästöt sekä päästökaupan ulkopuolisen teollisuuden ja muun energiankäytön päästöt. Näiden sektoreiden päästöjä seurataan myös Uudenmaan ilmastotyön pohjana olevassa ns. HINKU-laskentamallilla lasketussa päästöseurannassa, jossa lisäksi huomioidaan energian kulutuksen ja tuotannon päästöt.

Taakanjakosektorilla liikenteen päästöjen vähentäminen on Uudenmaan ilmastotyön osalta ensisijaista. Liikenteen päästöt ovat laskeneet niin valtakunnallisesti, kuin Uudellamaallakin verrattain hitaasti, eivätkä suunnitelmassa esitetyt toimet tue riittävän voimakkaasti Uudenmaan pyrkimystä olla hiilineutraali vuonna 2030. Myös hiilinielujen säilyttäminen ja vahvistaminen ja biomassojen kestävä käyttö on Uudenmaan hiilineutraaliuden kannalta tärkeää, ja tähän linkittyy vahvasti myös luonnon monimuotoisuuden vaalimisen tarve. Lausuntopalaute painottuu näihin teemoihin.

Suunnitelmassa linjataan myös alueiden ja kuntien roolia ilmastotyössä ja esitetään näiden työtä tukevia toimenpiteitä. Uudenmaan liitto ottaa lausunnossa vahvasti kantaa kuntien ja maakunnan liittojen ilmastotyön riittävän resursoimisen puolesta, alueelliset yhteistyöverkostot ennen kaikkea ELY-keskuksen suuntaan huomioiden. Lausunnossa painotetaan myös kuntatalouden kokonaiskestävyyden merkitystä ilmastotyön tekemisen edellytyksenä. Kuntien ilmastotyön resursointia puoltaa ilmastolakiin tulossa oleva velvoite kunnittaisten ilmastosuunnitelmien laadinnasta.

Liitto näkee, että suunnitelma on selkeä ja kattava ja antaa hyvän kuvan taakanjakosektorin tavoitteista osana Suomen ilmastopolitiikkaa. Suunnitelmassa kuvataan hyvin taakanjakosektorin nykytilaa ja päästökehitystä eri sektoreilla. Myös toimenpiteet perusteluineen on tuotu selkeästi esiin.

Uudenmaan liitto linjaa maakuntavaltuuston 14.12.2021 hyväksymässä Uusimaa-ohjelmassa, että Uusimaa on hiilineutraali vuonna 2030. Suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet tukevat tämän tavoitteen saavuttamista, mutta erityisesti liikennesektorilla toimenpiteiden vaikuttavuutta tulisi nostaa, jotta edelläkävijäalueiden ja -kuntien hiilineutraalius olisi mahdollista tällä kiristetyllä aikataululla.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- hyväksyä liitteenä olevan lausunnon Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta.
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Asian käsittely:

Keskustelun kuluessa maakuntahallituksen jäsen Mirita Saxberg jäsen Reijo Vuorenon kannattamana ehdotti asian pöydällepanoa. Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- **panna asian pöydälle**
- **että asia käsitellään maakuntahallituksen ylimääräisessä kokouksessa 7.2. klo 8.30.**

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Juha Eskelinen
Asiantuntija Simo Haanpää

Täytäntöönpano:

Ympäristöministeriö, lausunto jätetään Lausuntopalvelu.fi -palveluun

Liitteet

Liite [4]

Lausunto keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta

Oheismateriaali

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma LUONNOS

Maakuntahallitus

§ 7

31.01.2022

Uudenmaan tavoitteet maakunnan ja valtion välisissä aluekehittämiskeskusteluissa

Maakuntahallitus 31.01.2022 § 7
856/00.04.02/2021

Tiivistelmä

Uudenmaan aluekehittämiskeskusteluiden ajankohta on 15.2.2022. Uudenmaan keskusteluteemat pohjautuvat Uusimaa-ohjelman strategisiin kärkitavoitteisiin, Uudenmaan hiilineutraalisuuteen, TK-toiminnan vahvistamiseen sekä työllisyysasteen nostamiseen. Maakuntahallitukselle esitetään, että se käy keskustelun ja merkitsee tiedoksi Uudenmaan esittämät täsmennetyt keskusteluteemat neuvotteluihin valtion kanssa.

Selostus

Maakuntien ja valtion väliset säännölliset aluekehittämiskeskustelut (ALKE-keskustelut) perustuvat aluekehittämislakiin (756/2021). Tavoitteena on muodostaa maakunnan ja valtion yhteinen ymmärrys maakunnan tilannekuvasta, pitkäjänteisistä tulevaisuuden kehittämistarpeista, että täsmällisemmistä vuoden 2022 tarvittavista toimenpiteistä.

Aluekehittämiskeskusteluiden lopputuloksena syntyy maakunnittain valtion ja maakunnan yhteinen yhteistyöasiakirja, jonka toteutumista seurataan säännöllisesti.

Valmistelun aikataulu

Vuoden 2022 ALKE-keskusteluiden valmistelu käynnistyi alkusyksyllä. VN laati aluekehittämispäätöksen mukaisen kansallisen tilanne- ja kehityskuvan ja vastaavasti maakunnat toimittivat lokakuussa oman alueensa laadullisen tilannekuvan ja luonnosehdotukset keskusteluteemoista ALKE-keskusteluun.

Maakuntien esitykset keskusteluteemoiksi pohjautuvat aluekehittämispäätökseen, maakuntaohjelmaan ja tilannekuvaan. Maakuntakohtaiset agendat viimeistellään ministeriöiden ja maakunnan yhteisessä valmistelussa.

Uudenmaan ALKE-keskusteluiden ajankohta on 15.2.2022. Varsinaisten neuvotteluiden osallistujamääräksi on VN rajannut korkeintaan 10 alueen edustajaa ja saman verran valtion edustajia. Tilaisuuden puheenjohtajana toimii Alueet ja kasvupalvelut -osaston osastopäällikkö, ylijohdaja Marja-Riitta Pihlman.

Uudenmaan ALKE-teemat

Uudenmaan ALKE-keskusteluteemat on viimeistelty loppuvuoden aikana tiiviissä yhteistyössä keskeisten alueen toimijoiden kanssa. Teemat pohjautuvat "Reilusti edellä" Uusimaa-ohjelmaluonnoksen 2022–25 strategiaan kärkitavoitteisiin, joilla tavoitellaan Uudenmaan hiilineutraaliutta

vuoteen 2030, TKI-toiminnan menojen kohoamista 5 %:iin maakunnan BKT:sta sekä työllisyysasteen nousua 80 %:iin vuoteen 2030 mennessä.

Uudenmaan ALKE-teemat ja niiden mukaiset Keskustelun painopisteet ja kehityskohteet ovat:

Teema 1: Uusimaa hiilineutraaliksi 2030 mennessä

Uusimaa tuottaa n. 20 % Suomen päästöistä, lähes neljännes Suomen liikenteen päästöistä ja yli puolet Suomen materiaalivirroista. Päästöjen vähentäminen ja materiaalitehokkuuden parantaminen edellyttävät laaja-alaisia, systeemitason muutoksia. Uudellamaalla toimintaympäristön merkittävä muutos tarjoaa kansallisessa mittakaavassa vaikuttavan mahdollisuuksien ikkunan uusien ratkaisujen kehittämiseen ja käyttöönottoon.

- **Vahvistetaan Uudenmaan toimijoiden roolia ja kykyä rakentaa maakunnasta ympäristöviisas ja hiilineutraali kiertotalouden edelläkävijämaakunta.** Edistetään kiertotalouden alueellista ja vähähiilistä kiertotaloussopimusta, sekä ekosysteemien kehittämistä Uudellamaalla huomioiden osaamisen ja tietoperustan vahvistaminen. Keskeisessä roolissa on Uudenmaan kiertotalouslaakso, joka toimii yhteiskehittäjänä ja vastaa viestinnästä, brändäyksestä ja kv-yhteistyön vahvistamisesta (UL ja maakunnan yhteistyökumppanit, TEM, YM, OKM)
- **Kehitetään uusia älykkäitä ja kestäviä liikenteen palveluratkaisuja.** Uudenmaan tiukka hiilineutraaliustavoite suhteessa liikennesektorin ilmastotavoitteisiin ja samanaikainen joukkoliikenteen käyttäjämäärien romahdus korona-aikana haastavat maakunnan liikennepalveluita monesta näkökulmasta. Hyödynnetään jakamistalouden toimintamalleja, älykkäitä palveluratkaisuja sekä päivitetään liikenteen hankkeiden laskentaperiaatteita ilmastotavoitteet huomioiviksi. Edistetään vähähiilisyyttä logistiikka-alalla. Parannetaan tietoliikenteen yhteyksiä nykytarpeiden mukaisiksi (UL, HSL, muut liikennealan toimijat, korkeakoulut ja maakunnan yhteistyökumppanit, valtion puolelta YM, TEM, LVM)
- **Edistetään hiilineutraalia rakentamista ja maankäyttöä.** Yhdyskuntarakenne Uudellamaalla kasvaa voimakkaimmin Suomessa. Kehitetään maankäytön työkaluja, mm. hiilensidonnalla osalta. Tarkennetaan uudisrakentamisen päästövaikutuksia Uudellamaalla ja lisätään aktiivisesti mm. puurakentamisen osuutta teollisessa tuotannossa. (UL, ELY ja muut yhteistyökumppanit, valtion puolelta YM, TEM, MMM)

Teema 2: Uudenmaan TKI-toiminnan vahvistaminen.

Hallituksen 4 % TKI-intensiteettitasoon saavuttamiseksi vuonna 2030 Suomen T&K-menojen tulisi kasvaa n. 6 % vuodessa. Uudenmaan osuus kaikista Suomen TKI-menoista on noin puolet jo nyt. Uudenmaan TKI-toimintaa lisäämällä ja sen tuloksellisuutta parantamalla kehitetään osaamista, lisätään työllisyyttä, luodaan innovaatioita ja edistetään niiden kaupallistamista.

- **Luodaan pilottirahoitus kansainvälisten ja eurooppalaisten hankkeiden ja rahoitushakemusten valmisteluun,** jolla lisätään organisaatioiden osallistumista pitkäjänteiseen ja strategiseen

kansainväliseen yhteistyöhön. Tämä puolestaan tuo lisää kv-rahoitusta sekä luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia (UL ja yhteistyökumppanit, valtion puolelta TEM, OKM).

- **Lisätään TK-toimijoiden otetta kansainväliseen yhteistyöhön** koulutuksen ja muun vaikuttamisen keinoin sekä edistetään kv-verkostoitumista (tukemalla osallistumista kv-verkostoihin). Autetaan uusimaalaisia toimijoita hakemaan kehittämisrahoitusta ja parantamaan hakemusten laatua sekä lisäämään osallistumista kovatasoisiin hakukonsortioihin (UL, EUTI-sihteeristö, HKI EU-Office ja muut yhteistyökumppanit, valtion puolelta TEM, OKM).
- **Vahvistetaan Uudenmaan keskeisiä paikallisia ja alueellisia innovaatioekosysteemejä, erityisesti kuntien kokeilualustoja.** Tätä kautta lisätään yhteistyötä, tuodaan uusia toimijoita yhteen sekä panostamaan TKI-toimintaan (UL, korkeakoulut ja muut yhteiskumppanit, valtion puolelta TEM, OKM).

Teema 3: Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus (kaikille maakunnille AUNE:n määrittelemä yhteinen teema)

Korona on runnellut Uttamaata maakunnista voimallisimmin. Tällä on pitkäaikaiset heijastusvaikutukset alueen hyvinvointiin, mm. nuorten syrjäytymisen, asukkaiden huono-osaisuuden ja työelämästä syrjäytymisen kasvuna. Jo ennen koronaa, reilussa 10 vuodessa, Uudenmaan osuus koko maan työttömistä on kasvanut 20 %:sta yli 36 %:iin. Koronakriisin aikana työttömyys ja lomautukset ovat kasvaneet maakunnista nopeimmin.

Kansallisessa mittakaavassa Uudellemaalle leimaa antava erityispiirre on vieraskielisten suuri osuus väestöstä (15 %). Maakunta on myös maahanmuuttajien ylivoimainen kohdemaakunta (60 % koko Suomen vieraskielisistä). Onnistuneilla vieraskielisten saatavuutta, työllistymistä ja yrittäjyyttä toimenpiteillä pystytään vaikuttamaan merkittäväällä tavalla Uudenmaan osaajapulaan ja työllisyysasteeseen, mutta myös koko Suomen työllisyystilanteen paranemiseen.

- **Edistetään uusimaalaisten vieraskielisten työllistymistä ja yrittäjyyttä.** Vieraskielisten työttömyys on noussut pysyvästi koronakriisin aikana kantaväestöä korkeammaksi (nyt 29 %, eli 26.300 henkeä, joista pitkäaikaistyöttömiä 42 %). Huomioidaan vieraskielisten osuus ja varmistetaan riittävä resursointi Uudenmaan TE-palvelu-uudistuksessa rahoituskriteerinä (vrt. työttömyys-työllisyyserot suomalaistaustaisiin). (UL, kunnat ja muut yhteistyökumppanit, valtion puolelta TEM)
- **Panostetaan osaavan kv-osaajien houkutteluun ja alueella pitämiseen Uudellamaalla maakunnan erityispiirteet huomioiden.** Suomen kansainvälisimpänä maakuntana, kv-logistiikan solmukohtana sekä taloudellisena veturina Uusimaa on myös avainasemassa kv-osaajien houkuttelussa ja Suomeen asettautumisessa. Varmistetaan pysyvät ja riittävät Talent Boost – resurssit Uudellamaalla suhteessa vieraskielisten määrään ja yksityisen sektorin työpaikkojen osuuteen (UL, PKS-kaupungit, korkeakoulut ja muut yhteistyökumppanit, TEM, OKM)
- **Uudenmaan PKS-kuntien ylläpitämien vieraskielisten yrityspalveluiden edelleen kehittäminen ja pysyvä resursointi** valtion ja PKS-kuntien yhteistyönä. Maahanmuuttajien

yrittäjyysaktiivisuus on myös korkea, ja jopa 40 % PKS-yrityspalveluiden asiakkaista on jo vieraskielisiä. Varmistetaan pysyvä valtion osarahoitus, jolla mahdollistetaan Uudenmaan vieraskielisten yrityspalveluiden systemaattinen kehittäminen jatkuvasti kasvavaan tarpeeseen (UL ja PKS-kaupungit, muut yhteistyökumppanit, TEM, SM).

ALKE-keskusteluiden yhteydessä maakuntien liitoille kohdennetaan sopimuksellisen yhteistyön AKKE-määrärahaa yhteensä 16 milj.€. Uudenmaan osuus tästä on 2,113 milj€. Valtioneuvosto tekee lopullisen päätöksen rahoituksen jaosta ALKE-keskusteluiden jälkeen helmi-maaliskuussa. Tämän jälkeen Uudenmaan liitto pystyy valmistelemaan tarkemmin rahoituksen kohdentamisesta.

Uudenmaan esitys ALKE-teemoista on liitteenä. Se muodostaa samalla liiton ehdotuksen ns. yhteistyöasiakirjan sisällöstä maakunnan ja valtion ALKE-neuvottelun neuvottelun lopputulemaksi.

Asian tausta

Aluekehittämiskeskusteluiden lopputuloksena syntyy maakunnittain yhteistyöasiakirja, jossa kuvataan valtion ja alueen yhteiset näkemykset sekä ALKE-keskusteluiden johtopäätökset kunkin maakunnan toimintaedellytyksistä ja alueen kehittämisen painopisteistä lyhyellä ja pitkällä aikajänteellä. Niin ikään johtopäätösten toteutumista seurataan ainakin seuraavan vuoden ALKE-keskusteluiden yhteydessä.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus käy evästyskeskustelun ja merkitsee tiedoksi aluekehittämiskeskusteluiden teemat ja toimenpiteet neuvotteluihin valtion kanssa.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Juha Eskelinen
Asiantuntija Outi Ervasti

Oheismateriaali

ALKE UUdenmaan yhteistyöasiakirjapohja 20.1.2022
Uudenmaan aluekehityksen laadullinen tilannekuva 2022

Maakuntahallitus

§ 8

31.01.2022

Ilmoitusasioita

Maakuntahallitus 31.01.2022 § 8
854/02.05.01.00/2021

1**Uusimaa-ohjelman toimeenpanon käynnistystilaisuudet**

"Reilusti edellä" Uusimaa-ohjelman 2022–25 strategisilla kärkitavoitteilla tavoitellaan Uudenmaan hiilineutraaliutta vuoteen 2030, TKI-toiminnan menojen kohoamista 5 %:iin maakunnan BKT:sta sekä työllisyysasteen nousua 80 %:iin vuoteen 2030 mennessä.

Uusimaa-ohjelman jalkautus käynnistyy seudut kattavalla maakuntakierroksella. Jokaisessa tilaisuudessa esitellään paikallisia toimia ilmastonmuutoksen hillintään, taloudellisen kilpailukyvyn edistämiseen ja hyvinvoinnin lisäämiseen. Lisäksi kerrotaan myös liiton, ELY:n ja EU:n ajankohtaisista rahoitusmahdollisuuksista.

Uudenmaan liiton järjestämät tapahtumat on tarkoitettu kaikille aluekehittämisestä ja Uudenmaan asioista kiinnostuneille. Tilaisuudet järjestetään etänä Teamsin kautta.

Ajankohdat ovat

- Itä-Uusimaa 1.3. klo 9-12.00
- PKS-kaupungit 4.3. klo 12-15.00
- Kuuma-kunnat 10.3. klo 9-12.00
- Länsi-Uusimaa 11.3. klo 9-12.00

2**Helsinki Region Science Meets Regions -prosessi**

Pykälän oheismateriaalina olevassa esityksessä on lyhyt kuvaus otsikossa mainitusta Uudenmaan liiton päättäjille ja muille alueen avaintoimijoille suunnatusta ohjelmasta.

Ohjelman puitteissa kehitetään näyttöön pohjautuvaa päätöksentekoa sekä yhteistyötä tieteen ja teollisuuden, palveluiden ja muun yritystoiminnan ja julkishallinnon välillä, jotta saavutettaisiin Uusimaa-ohjelmaan kirjatut kärkitavoitteet. Ohjelman avulla halutaan myös mm. sitouttaa ja motivoida alueen päätöksentekijöitä Uudenmaan kehittämiseen ja nostaa päätöksenteon kunnianhimon tasoa.

3**Kokousten ja muiden tilaisuuksien alustava aikataulu keväälle**

Pykälän oheismateriaalina olevalla janalla on alustava ja täsmentyvä kokousten ja muiden tilaisuuksien juoksutus alkuvuodelle.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää käydä keskustelun aikatauluistaan ja merkitä

kokouksen ilmoitusasiat tiedoksi.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Inka Tikkanen

Oheismateriaali

Uusimaa-ohjelma toimeenpano 2022

Helsinki Region SMR, mhs 31.1.2022

Luottamushenkilöiden aikataulu ja prosessit 2022

Maakuntahallitus

§ 9

31.01.2022

Johtajien antamat lausunnot

Maakuntahallitus 31.01.2022 § 9

Selostus

Edellisen kokouksen jälkeen on annettu Liitteet-kohdassa listatut lausunnot.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi johtajien antamat lausunnot.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Inka Tikkanen

Liitteet

Liite [5]

Lausunto: Ainolan aluekeskus Järvenpää, asemakaavaehdotus

Liite [6]

Lausunto Inkoonportti II asemakaavan valmisteluvaihe

Liite [7]

Lausunto, valtioneuvoston periaatepäätös yrittäjyydestä

Liite [8]

Lausunto Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston 2021-2027 Suomen ohjelmasta

Maakuntahallitus

§ 10

31.01.2022

Kokousaikataulu tiedoksi

Maakuntahallitus 31.01.2022 § 10

Selostus

Seuraavat **maakuntahallituksen** kokoukset

- 28.2.2022 klo 8.30
- 21.3.2022 klo 8.30
- 19.4.2022 klo 8.30 (huom! kokouspäivä poikkeuksellisesti tiistai)
- 23.5.2022 klo 8.30
- 13.6.2022 klo 8.30

Seuraavat **maakuntavaltuuston** kokoukset

- 14.6.2022 klo 10.00

Seuraava **maakunnan yhteistyöryhmän** kokous

- 9.2.2022 klo 8.30

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi kokousaikataulun.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Inka Tikkanen

Muutoksenhakuohje koskee pykälä: § 1, § 2, § 4, § 5, § 6, § 7, § 8, § 9, § 10

Muutoksenhakukielto

Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 3**Muutoksenhakukielto**

Päätökseen, josta voidaan tehdä kirjallinen oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oikaisuvaatimusohje

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, osoite ja postiosoite

Uudenmaan liitto
Maakuntahallitus
Esterinportti 2 B
00240 Helsinki

sähköposti: toimisto@uudenmaanliitto.fi

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on jätettävä toimiston aukioloaikana, viimeistään klo 15.45 oikaisuvaatimusajan päättymispäivänä.

Päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisen asiointilain (laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa, 13/2003) 19 §:n mukaisesti, jos asianosainen on antanut suostumuksensa siihen, että päätös voidaan lähettää hänelle sähköisesti tiedoksi. Tällöin asianosaisen katsotaan saaneen päätöksen tiedoksi kolmantena päivänä sen lähettämisestä. Jos päätös annetaan asianosaiselle tiedoksi kirjeellä, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin.

Muun oikaisuvaatimukseen oikeutetun katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun päätös on asetettu nähtäville yleiseen tietoverkkoon (Kuntalaki 410/2015 140 §). Tarkastettu pöytäkirja asetetaan nähtäväksi kokousta seuraavan viikon torstaina osoitteessa www.uudenmaanliitto.fi > päätöksenteko

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- päätös, johon oikaisuvaatimus kohdistuu
- miten ja millä perusteella päätöstä halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella oikaisuvaatimuksen tekijä on oikeutettu tekemään vaatimuksen
- oikaisuvaatimuksen tekijän yhteystiedot